

ЗМІСТ

Засідання тридцять дев'яте (Середа, 16 травня 2018 року)

Оголошення, заяви, повідомлення, пропозиції, виступи народних депутатів України	...2
Прийняття Постанови «Про проведення парламентських слухань на тему: «Реалізація в Україні міжнародних документів щодо запобігання антропогенним змінам клімату»	...17
Прийняття в першому читанні проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо підстав проведення експертизи»	...35
Розгляд проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони здоров'я та трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людини»	...46

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ТРИДЦЯТЬ ДЕВ'ЯТЕ

*Сесійний зал Верховної Ради України
16 травня 2018 року, 10 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку, шановні колеги! Прошу заходити до залу і приготуватися до реєстрації.

Увімкніть систему «Рада».

У сесійному залі зареєструвалися 332 народних депутати. Ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошується відкритим.

Колеги, сьогодні день народження в народних депутатів Олександра Івановича Дубініна і Віктора Миколайовича Остапчука. Давайте привітаємо їх (*Оплески*).

Нагадую, що сьогодні, в середу, ми маємо 30 хвилин для оголошень, заяв, повідомлень і пропозицій народних депутатів України.

Колеги, прошу записатися на виступи.

Павлов Костянтин Юрійович передає слово для виступу Вілкулу. Будь ласка.

ВІЛКУЛ О.Ю., член Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановний народе України! Шановні колеги! Парламент ще має можливість зупинити масштабну фальсифікацію виборів і парламенту, і Президента, що планується. Саме фальсифікація є тим інструментом, на який розраховують провладні партії, що остаточно втратили повагу людей і мають мінімальні рейтинги. Що може відбутися?

Перше. Маніпуляція з кількістю виборців. Згідно з офіційним сайтом Державної служби статистики України населення України становить понад 42 мільйони. Проте за різними підрахунками в Україні сьогодні проживає щонайбільше 28 мільйонів. Реальну чисельність населення можна встановити під час Всеукраїнського перепису

населення, який мав відбутися ще в 2017 році, але уряд переніс його на післявиборчий 2020 рік. Ви ж розумієте, що влада робитиме з різницею в понад 10 мільйонів осіб між задекларованою та фактичною чисельністю населення.

Друге. Блокується новий закон про вибори, щоб наступного року половина депутатів знову обиралася за гречку та адмінресурс, за рахунок цих людей влада хоче хоч якось наповнити свої фракції.

Третє. Формується Центральна виборча комісія, абсолютно підконтрольна владі. Кодекс незалежної практики у виборчих справах Венеціанської Комісії Ради Європи говорить про те, що в цьому органі має бути забезпечено рівне пропорційне представництво всіх парламентських фракцій та груп, на чому наголошують у своїй резолюції і послы країн «Великої сімки». Таку саму вимогу містить і резолюція ПАРЄ від 25 січня цього року, чого добивалися багато політичних сил, але голова фракції «Батьківщина» Юлія Тимошенко добилася цього, і це той випадок, коли я її підтримую, адже виконання цієї норми є однією з найважливіших складових прозорого виборчого процесу.

Розумні резолюції, але що, фактично, відбувається? На посади 13 членів ЦВК рекомендовано 14 кандидатур, серед яких немає жодної кандидатури від «Опозиційного блоку», хоча згідно з пропорційним принципом ми рекомендували Сергія Румпу і Григорія Москаленка.

Шановні колеги, звертаюся до тих, хто проти маніпуляцій влади, ми маємо прийняти новий закон про вибори та створити якісний склад ЦВК, тому що якщо ЦВК не має довіри, це прямий шлях до невизнання виборів ані українським суспільством, ані міжнародним співтовариством, це шлях до узурпації влади і тотальної ізоляції. Ми можемо змінити шлях країни, щоб люди жили по-людськи, а не в зубожінні!

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Народний депутат Кривохатько передає слово народному депутату Дерев'янку, який має 6 хвилин для виступу, тому що об'єднує два виступи в одному. Будь ласка.

ДЕРЕВ'ЯНКО Ю.Б., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одномандатний виборчий округ № 87, Івано-Франківська область, політична партія «Воля»). Рух нових сил. Шановні народні депутати! Шановні українці! Сьогодні я хочу зробити дуже важливу заяву, яку я зробив учора на засіданні Погоджувальної ради, стосовно того, що парламент зобов'язаний ініціювати процедуру письмового подання щодо усунення Президента України Порошенка Петра Олексійовича з поста в порядку імпічменту. Про що йдеться?

Із засобів масової інформації, у тому числі міжнародних, протягом останніх двох років ми отримали величезну кількість фактів, які потребують розслідування, щодо: «панамських офшорів» Порошенка; афер під час закупівлі палива для армії в компанії «Трейд Коммодіті»; корупції на закупках військової техніки, що виготовляється на заводах Порошенка, де він є безпосереднім бенефіціарним власником; впровадження схеми «Роттердам+», яка дає надприбутки, в тому числі, можливо, Президенту України Порошенку; закупки неякісних медичних автомобілів для армії в компаній, пов'язаних з Петром Олексійовичем Порошенком; можливого володіння Президентом України незадекларованим зерновим і крохмальним бізнесами в країні-агресорі – ТОВ «Крохмалпродукт» у Липецьку. Також ідеться і про ті факти, про які персонально говорив один із його колишніх партнерів депутат Онищенко, який сьогодні переслідується за корупційні злочини, що пан Порошенко від нього отримував гроші, хабарі, в особливо великих розмірах – понад 10 мільйонів, у тому числі і як від посередника, коли мова йде про экс-регіонала Злочевського. Ще раз кажу, всі факти мегакорупції, топ-корупції і злочинів є в засобах масової інформації.

Шановні народні депутати, коли йдеться про можливі злочини Президента Порошенка, то розслідувати їх відповідно до Конституції і Регламенту може і здатний єдиний орган законодавчої влади – Верховна Рада України. Тому, керуючись статтями 93 і 111 Конституції України, статтями 171 і 172 Регламенту Верховної Ради України, ми, шановні колеги, як народні депутати, від яких залежить, чи будуть ці можливі злочини розслідуватися, чи ні, зобов'язані внести письмове подання, як цього вимагає Конституція і Регламент, щоб ініціювати питання про усунення Президента України з поста в порядку

імпічменту. Цим не може займатися ні НАБУ, ні Генеральна прокуратура, ні Служба безпеки, ні Міністерство внутрішніх справ, це обов'язок парламенту. Народ України, який обирає кожного із нас, покладає надії на те, що ми будемо виконувати свої обов'язки відповідно до Конституції – у разі вчинення злочину будь-якою особою, в тому числі Президентом, будемо діяти відповідно. Шановні колеги, від кожного з вас зараз залежить, чи будуть ці злочини розслідуватися, чи ні.

Я дуже хочу подякувати тим народним депутатам (37 осіб), які вчора поставили свої підписи під письмовою ініціативою щодо усунення Президента України Порошенка з поста в порядку імпічменту. Кожен народний депутат, присутній зараз у цій залі, має можливість долучитися до підписання цього письмового подання, щоб кожний ваш виборець, а також виборець, який голосував за ту політичну партію, яка привела вас до парламенту, сказав, що саме ви відстоюєте інтереси народу, саме ви є тим народним депутатом, який не покриває злочини, а робить усе залежне від нього, щоб розслідувати злочини.

Шановні колеги! Журналісти запитують, як ми ставимося до ремонту даху у Верховній Раді. Я хочу сказати, що нам треба ремонтувати дах нашої влади, а не у Верховній Раді. Перший важливий крок для ремонту даху нашої влади і зміни цієї системи нам обов'язково сьогодні треба зробити. Не ховайтеся, будь ласка, за тим, що начебто в нас щось не врегульовано. Конституцією дуже чітко врегульовані кроки, які ми повинні зробити: ініціювання письмового подання; обговорення цього питання у Верховній Раді за повною процедурою без включення його до порядку денного; голосування за початок процедури імпічменту та за старт імпічменту; створення тимчасової слідчої комісії (законопроекти про ТСК, підписані головами фракцій, вже чотири роки лежать у Верховній Раді і не вносяться до залу). Давайте рухатися крок за кроком. Комітет, головою якого є Князевич, дуже чітко сказав, яким шляхом ми повинні рухатися. Це тест на справжність, на те, хто є хто сьогодні в цьому парламенті. Або ми стоїмо на позиції розслідування будь-яких злочинів, або стоїмо на позиції, що хтось хоче покривати ці злочини.

Тому, шановні українці, я звертаюся до вас: запитуйте в кожного депутата, кожної політичної партії, за яку ви голосували, чи поставили

вони свій підпис, яка їхня позиція щодо цього. Інформацію ми будемо оприлюднювати на фейсбук-сторінках, на сайтах політичної партії «Рух нових сил» та активних журналістів, які хочуть нам допомогти, щоб суспільство знало позицію кожного народного депутата. Запрошую вас приєднуватися, це треба обов'язково розслідувати.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. До слова запрошується народний депутат Лапін. Будь ласка.

ЛАПІН І.О., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 22, Волинська область, політична партія «Народний фронт»). Слава Україні! Шановні колеги! Мій виступ, можливо, комусь не зовсім сподобається, але я хочу подякувати, що я роблю дуже рідко, нашим силовикам, зокрема Службі безпеки України за роботу, проведenu з російською пропагандистською машиною, з диверсантами на території України, які маскуються під незалежні засоби масової інформації і таке інше. Я хочу сказати декілька слів про справу, яка сьогодні набуває розголосу, і звернути увагу Служби безпеки України на те, що не лише керівник сайту «РИА Новости» міг зробити інформаційну диверсію на теренах України.

Ви знаєте, зараз по всьому світу йде боротьба проти російських ЗМІ, які розповсюджують фейкову інформацію. На жаль, в Україні таких інформаторів є дуже багато, які є не лише дотичними до російських ЗМІ, а й нібито проукраїнськими, які грають на руку ворогу.

Тому, крім подяки, хочу звернути увагу Служби безпеки України на ганебні факти, які є на моїй Волині, зокрема в місті Луцьку, а саме на ганебні вчинки представників партії «УКРОП», які підставляють своїх політичних лідерів, про що, можливо, партійна організація не знає, – їздять до Росії на російські шабаші з приводу святкування Дня Перемоги і паплюжать у засобах масової інформації Російської Федерації нашу державу.

Звертаю увагу, що на Волині Службою безпеки України проводиться розслідування щодо громадської організації «Варта порядку», керівник якої знаходиться під слідством. Ця громадська організація була дотична до політичної партії «УКРОП», а прес-секретар «Варти

порядку», член політичної партії «УКРОП», займався цим шабашем – їздив на територію Росії.

Звертаю увагу Служби безпеки України і представників політичної партії «УКРОП» на те, що в рядах партії є люди, які паплюжать честь нашої держави. З паном Воляннюком – головою громадської ради при голові Волинської ОДА від партії «УКРОП», членом проукраїнської організації «Варта порядку», їздив до Росії пан Корпач – член виконкому Луцької міської ради від партії «УКРОП», і ці особи представляють владу на Волині.

Тому, шановна Службо безпеки України, прошу вас звернути увагу на мою Волинь, а не займатися лише топ-новинними каналами на території міста Києва. Вважаю, що партії «УКРОП» варто засудити своїх членів, які підіграють агресору, можливо, зробити це в публічній площині, і очистити свої ряди від людей, які прикриваються гаслами українських патріотів.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам, шановний колего, за ваш виступ.
Запрошується до слова Віктор Чумак. Будь ласка.

ЧУМАК В.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одномандатний виборчий округ № 214, м. Київ, партія «Блок Петра Порошенка»).
Виборчий округ № 214, місто Київ. Шановні народні депутати! Шановні громадяни України! Зараз я дуже багато проводжу зустрічей з людьми, і в мене склалося таке враження, що ми тут робимо даремну справу, тому що приймаємо досить велику кількість законів, які не виконуються, нікому не потрібні, тобто просто для галочки. Закони, які приймаються і виконуються вибірково, також нікому не потрібні. Більше того, такі закони наносять шкоди державі набагато більше, ніж ті, які не приймаються. Ми просто втрачаємо час, сили й ресурси, а головне, такі закони, їх невиконання призводять до величезної недовіри. Але сьогодні я говоритиму не про корупцію, хоча про неї також, не про імпічмент, не про погані виборчі правила, а про воду.

Не секрет, що ми є країною з величезним водним дефіцитом, що в нас взагалі немає достатньої кількості питної води. Тому збереження водного балансу великих річок (Дніпро, Дністер, Південний Буг) і малих річок України є завданням національної безпеки. Це не абстрактне

питання. Від його вирішення залежить, як житимуть наші діти і наступні покоління. Наступні покоління вестимуть війни за їжу і воду.

Минулого тижня я відвідав Дніпропетровську область. Там є така дуже красива річка Оріль, яка протікає територіями Магдалинівського, Юр'ївського, Царичанського і Петриківського районів. Не так давно кожний, хто там був, бачив цю велику річку, її красиві береги, поблизу неї ліси, де розміщалося багато дитячих таборів, а сьогодні там абсолютно інша картина.

У 2008 році Президент України Віктор Ющенко підписав Указ «Про розширення мережі та територій національних природних парків та інших природно-заповідних об'єктів», що стало підставою для створення Національного природного парку «Орільський». У 2016 році Дніпропетровська міська рада прийняла ще одне рішення про створення природного парку «Орільський». Минуло 10 років, але ніхто нічого не зробив, на сьогодні навіть не розроблено проектної документації щодо створення такого парку. Скажу вам так, що ще пару років і зберігати буде нічого, річки Оріль не буде. Фактично, річку захопили злочинці: на її берегах незаконно розриваються луки, незаконно проводиться мисливство, все незаконно перегороджується дамбами.

Я був на засіданні координаційної ради, яка уповноважила мене виступити з трибуни Верховної Ради і сказати про це. Більше того, я хочу сказати, що це питання незаконної діяльності на річці Оріль буде предметом розгляду і Генеральної прокуратури, і Кабінету Міністрів. Я зроблю відповідні запити...

ГОЛОВУЮЧА. Народний депутат Лозовой передав своє право на виступ Ляшку. Будь ласка.

ЛЯШКО О.В., член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Радикальна партія. Учора парламент прийняв надзвичайно важливе рішення про прийняття в першому читанні законопроекту про заборону пальмової олії. Це, без перебільшення, історичне рішення, яке дасть можливість врятувати життя сотень тисяч українців, і цинічні бариги не набиватимуть кишені мільярдами за рахунок здоров'я людей.

Але не менш важлива проблема для мільйонів людей – недоступні ліки і недоступна медицина. Минулих три тижні я їздив по Україні, проводив зустрічі з виборцями, на яких особливо пенсіонери, люди поважного віку, бідні люди піднімали питання недоступності ліків і, як наслідок, неможливості самим полікуватися і полікувати своїх дітей.

Я пропоную план, як зробити так, щоб ліки для українців були доступними, бо сьогодні їх вартість в українських аптеках удвічі, втричі більша, ніж у сусідніх країнах, тому що в нас повний бардак, вакханалія, фармацевтична мафія, яка заробляє на житті та здоров'ї українців, продає якийсь непотріб і заробляє на цьому мільярди.

Перше. Ми вимагаємо відновлення державного регулювання цін на ліки, щоб не було рентабельності 200-300 відсотків річних, щоб не було такого, що в двох сусідніх аптеках одні й ті самі ліки коштували з різницею у 100-200 гривень. Відновлення державного регулювання цін, обмеження рентабельності дасть можливість суттєво знизити ціни на ліки.

Друге. Скасування ПДВ на ліки. Це також уможливить знизити їх ціну.

Третє. Розширення програми безоплатних ліків. Коли два роки тому ми вимагали безоплатні ліки для мільйонів українців, нам казали, що це популізм і це неможливо. З державного бюджету виділяється понад 1 мільярд гривень на безоплатні ліки, але перелік таких ліків недостатній. Сьогодні забезпеченість ліками онкохворих за рахунок державного бюджету становить усього 6 відсотків, а так лікувати онкологію люди повинні за свої гроші, для чого вони останнє з хати виносять, влазять у величезні борги, продають хати, квартири. Тому ми пропонуємо надавати безоплатні ліки онкохворим.

І четверте, ключове. Відповідальність за продаж фальшивих ліків. Коли людина приходять в аптеку, платять останні гроші, а їй продають крейду замість справжніх ліків, має бути, мінімум, 5-7 років тюрми, щоб не заробляли на здоров'ї людей.

Фармацевтична мафія, цей спрут, мають мільярдні доходи за рахунок здоров'я українців, за рахунок того, що вони не мають можливості купити ліки. Ми зламаємо їм хребет. Я і моя команда оголошуємо хрестовий похід проти дорогих ліків, недоступної медицини, обмеження права українців лікуватися в рідній країні. Одиниці

можуть поїхати до Швейцарії і лікувати своїх дітей, мільйони українців нікуди не поїдуть далі свого села чи райцентру. Ми пропонуємо, щоб медицина і ліки були доступні. Ми оголошуємо боротьбу за право українців лікуватися в рідній країні за доступними ліками (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧА. До слова запрошується народний депутат Бондар. Прошу.

БОНДАР М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки (одномандатний виборчий округ № 119, Львівська область, політична партія «Народний фронт»). Дякую. Виборчий округ № 119, голова підкомітету Комітету з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки. Шановні колеги! До мене неодноразово звертаються представники вугледобувних підприємств, шахтарські профспілки, представники громадських організацій щодо ситуації навколо ПАТ «Львівська вугільна компанія» та так званого «смотрящего» Андрія Венгриня. Знищення на фабриці технології збагачення рядового вугілля Львівсько-Волинського басейну призвело до екологічної катастрофи, яку спричинило горіння териконів. Також ПАТ «Львівська вугільна компанія», користуючись своїм монопольним становищем, свідомо блокує роботу ДП «Львіввугілля». Весь вугільний концентрат ДП «Львіввугілля» виготовляється та збагачується на фабриці ПАТ «Львівська вугільна компанія», і від цього безпосередньо залежить відвантаження вугільної продукції на електростанції, а отже, виконання встановлених задач та договірних зобов'язань ДП «Львіввугілля».

Офіційне та неофіційне керівництво ПАТ «Львівська вугільна компанія» в особі Андрія Венгриня повністю ігнорує всі договірні зобов'язки та створює умови, які унеможливають господарську роботу ДП «Львіввугілля». Натомість громадянин Венгрин і набрані ним люди з тимчасово окупованих територій, які офіційно не влаштовані в компанії, займаються розкраданням бюджетних коштів, впроваджують нові технології – так зване збагачування – незаконний видобуток та збут необлікованого аргіліту (енергетичні відходи), який залишається після збагачення вугільної продукції. Процес з видобутку, погрузки, відвантаження і збуту незаконно виготовленої

продукції, як повідомляють заявники, контролює безпосередньо громадянин Венгрин.

Тому я хочу звернутися і до Генеральної прокуратури, і до Служби безпеки України, і до Міністерства внутрішніх справ з проханням розслідувати всі ці факти, які більш детально я викладу в запиті, який буде зачитаний у п'ятницю.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу оформити виступ народного депутата Бондаря як депутатське звернення, а запит, шановний колего, можна тільки зареєструвати.

Слово надається народному депутату Ігорю Шурмі. Прошу.

ШУРМА І.М., член Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановні громадяни України! Шановні колеги, присутні в залі! На превеликий жаль, профільний комітет на вимогу депутатів не отримав відповіді від Міністерства охорони здоров'я стосовно причини смерті дитини в Тернопільській області з підозрою на поствакцинальну реакцію проти кору, не отримали відповіді й на те, що сталося з дітьми в Черкаській області, де було госпіталізовано понад п'ятдесят дітей, що відбулося в Новомосковську.

Я цілком підтримую пропозицію наших колег організувати хрестовий похід проти відсутності роботи міністерства щодо доступних цін на ліки. Але мушу сказати, щоб не перетворюватися в хрестоносців, потрібно боротися не з причинами і наслідками, а з їх усуненням. Сьогодні тут, у залі, ніхто, навіть той, хто тиснув кнопку за так звану медичну реформу, не відповість, яку модель системи охорони здоров'я ми будемо. На сьогодні після трьох років роботи реформаторів у нас немає концепції розвитку національної системи охорони здоров'я, немає стратегічного плану впровадження цієї концепції, і, як наслідок, ми маємо точкові законопроекти, які наразі не працюють.

Подивіться, йде широка інформаційна агітація, в нас масово люди підписують договори, в електронній системі охорони здоров'я

це все буде реєструватися. Але ніхто не каже, що ця система є неліцензованою, що ті договори не мають юридичної сили, навіть, під час виникнення спорів, бо зразок договору не затверджувався ні Міністерством юстиції, ні Міністерством охорони здоров'я, його затвердила громадська організація.

Я вчора з радістю спостерігав за тим, як Президент відкривав ФАП у Київській області. Він сказав, що ФАП збудований за кошти (1,5 мільярда), повернуті в Україну, тобто за кошти держбюджету. Якби це зробила область – це інша справа. Але в мене запитання: а чому саме Київська область, чому саме село Боденьки, чому саме туди поїхали, чому з Президентом поїхали представники якоїсь партії? Вибори починаються! А якби міністерство сказало, скільки потрібно ФАПів, лікарських амбулаторій, тоді не писали б, що там є житло, де буде жити лікар. Чому там не було т.в.о. міністра? Це все відбувається через те, що немає керівника міністерства.

Тому ми вимагаємо внести до залу проект постанови [№ 5642](#) про звіт роботи т.в.о. міністра. Голосуйте «за», призначайте міністра і несіть політичну відповідальність, пізніше заходьте з агітацією від своїх політичних сил у кожний виборчий округ. Ми за те, щоб була реформа, але затверджена урядом і парламентом.

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України

ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Заставний передає слово для виступу голові фракції «Народний фронт» Максиму Бурбаку. Будь ласка.

БУРБАК М.Ю., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів, учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції та людей з інвалідністю (одномандатний виборчий округ № 204, Чернівецька область, політична партія «Народний фронт»).* «Народний фронт», виборчий округ № 204. Добрий день, шановні колеги! Нам треба терміново посилювати відповідальність за фальсифікацію виборів, продаж та скупку голосів. Останні вибори до ТГ показали, що перемагають гречкосії та скупники голосів. Бачимо нові схеми махінацій, каруселі з підвозом виборців, зростання так званої ціни виборчого голосу. Фальсифікатори, щоб

дістатися до влади, навіть у маленькому селі не гребують ніякими засобами. Опонентів залякують ще на старті передвиборчої кампанії, змушують відмовитися від участі у виборах або йти від їхньої політичної сили. Переможців, які всупереч усьому виграли без махінацій, намагаються знищити вже постфактум через суди, а то й фізично. Наведу приклад, який стався в моєму виборчому окрузі № 204, місті Заставній Чернівецької області. Обраному міському голові Василю Радишу, якому громада вдруге довірила керувати містом, спалили майно, яке належало його дружині. Але повернення в 90-і роки в Заставній, як і в країні загалом, не пройде.

Тому надзвичайно важливо якнайшвидше на законодавчому рівні закріпити посилення кримінальної відповідальності за махінації під час виборів. У парламенті вже лежить урядовий законопроект, розроблений разом з громадськістю за ініціативи міністра внутрішніх справ Арсена Авакова, де передбачені жорсткі покарання за підкуп та продаж голосів, за махінації з бюлетенями і таке інше. Треба, врешті, започаткувати реальні механізми покарання за виборчі порушення і ввести реальну відповідальність тих, хто скуповує голоси, продає майбутнє своїх дітей і нашої держави.

Наведу ще один приклад з життя Чернівецької області. Є кілька молодих людей, які змарнували своє життя фальсифікаціями на виборах 2015 року, кожному із них суд присудив по три роки. Вони, будучи на той час студентами Чернівецького національного університету, скуповували голоси для свого викладача, який дуже хотів стати депутатом міськради. Махінацію викрили, викладач втік за кордон, а цих студентів вигнали з університету і засудили. Але через деякий час викладач поновився на роботі, навіть, захистив дисертацію. Така ситуація в цивілізованій країні виглядала б абсурдом, але в нас, на жаль, ні.

За три роки після обрання за рахунок куплених голосів справа цього махінатора, нарешті, в суді, і в цьому є заслуга громадськості, яка не дала злити справу, та працівників Генпрокуратури, які сприймають цю справу як виклик фальсифікатора. Але поки що цей депутат ходить на засідання Чернівецької міської ради, яку вже давно треба розігнати, бо сформована і має корумповану більшість, завдячуючи численним фальсифікаціям, що, врешті-решт, буде доведено в суді. Зараз ці так звані депутати роблять усе, щоб повторити сценарій

2011 року, коли банда прихвостнів Януковича усунула від виконання обов'язків міського голову Миколу Федорука, намагаються проштовхнути усунення мера на черговій сесії міськради 31 травня. Але громадськість міста і наші депутати не стоятимуть осторонь, тому що це вже не часи Януковича, країна змінилася, ніхто і в цьому сесійному залі не буде покривати цей злочин проти громади міста Чернівців. Фракція «Народний фронт» стоятиме на захисті інтересів громади і чинного Чернівецького міського голови Олексія Каспрука. Для цього ми разом розпочинали в 2014 році процес децентралізації, реваншу регіоналів і повернення часів Януковича в місцевих радах, як і в країні загалом, не буде.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

І заключний виступ. Народний депутат Юринець Оксана Василівна. Будь ласка.

ЮРИНЕЦЬ О.В., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (одномандатний виборчий округ № 117, Львівська область, партія «Блок Петра Порошенка»).* Добрий день! Шановний пане Голово! Шановні народні депутати! Як завжди, як депутат-мажоритарник, який представляє місто Львів (виборчий округ № 117), я хочу прозвітувати про зроблену роботу. Наша офіційна делегація вперше за три роки відвідала В'єтнам. Як керівник групи з міжпарламентських зв'язків з Соціалістичною Республікою В'єтнамом, вважаю, що парламентська дипломатія є вкрай важливою для того, щоб ми розуміли, наскільки важливо шукати пріоритети, де відстоюватимуться національні інтереси нашої держави для просування наших товарів. Ми розуміємо, що через війну на сході ми втратили одні ринки, тому Україна має шукати інші, інколи шляхом розвінчування міфів про стосунки між нашими країнами.

Чому сьогодні В'єтнам важливий для України? Тому що ця країна динамічно розвивається, валовий внутрішній продукт становить 5,7 відсотка, жодного разу в ООН не голосувала проти України, розуміє, що таке УПА, криївки, визвольна боротьба за свою державу, поважає те, що Україна відстоює.

Дуже важливо, що наш візит до міста Ханоя був офіційним, де нас приймала Національна асамблея Соціалістичної Республіки В'єтнам на чолі з віце-головою. Потім українська делегація відвідала місто Хошимін (Сайгон), кількість населення якого становить 10 мільйонів, де є український порт, який працюватиме на економіку Української держави. Сьогодні є абсолютне зацікавлення В'єтнаму у співпраці з Україною в оборонній галузі, легкій промисловості, інфраструктурі розбудови, наших технологіях і наших товарах з урахуванням національних інтересів кожної з держав, на чому вони щоразу наголошують.

Нашою групою у складі Валерія Карпунцова, Ігоря Васюника, Миколи Кадикала протягом тижня було проведено певну роботу, результатом якої є те, що колишні випускники вишів Харкова, Києва, Львова – абсолютно потужні люди – міністри, заступники міністрів, урядовці, підприємці, банкіри сьогодні хочуть інвестувати в Україну, для яких колись підтримка України була дуже потрібною, готові відправляти до України своїх дітей на навчання, тому що вони розуміють, що освітня послуга, яку надає Україна, є не дорогою, але дуже якісною.

Розуміючи, наскільки важливо прозвітувати про зроблену роботу, ми направили до Міністерства закордонних справ, Адміністрації Президента, до речі, в'єтнамська сторона чекає нашого Президента України з візитом до В'єтнаму восени, Комітету у закордонних справах Верховної Ради України конкретні пропозиції щодо усунення недоліків певної роботи посольства. Сподіваюся, що саме ця робота буде новим етапом на шляху до розбудови...

ГОЛОВУЮЧИЙ. До слова запрошується Перший заступник Голови Верховної Ради України Ірина Геращенко. Будь ласка, 3 хвилини.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Шановні колеги! Я хочу продовжити тему, яку під час свого виступу вже піднімав мій шановний колега Ігор Лапін. Дійсно, Служба безпеки України викрила ще одну історію про солдатів та офіцерів гібридної війни проти України. Але в цьому контексті непокоїть заява ОБСЄ, озвучена вчора, в якій висловлено занепокоєння стосовно обшуків, проведених Службою безпеки України в агентстві «РИА Новости», а насправді кублі пропагандизму проти

України. У зв'язку з цим я хотіла б звернутися до наших шановних колег з ОБСЄ, а також творчих українських спілок, які працюють в Україні з тим, що, можливо, варто давати нашим колегам у Відні більше інформації про ті порушення прав журналістів, які відбуваються в окупованих Донбасі та Криму. На жаль, ми дуже рідко чуємо заяви від наших закордонних колег щодо долі журналіста Асєєва, якого рік утримують окупанти в тюрмі в Донецьку, слів підтримки українському журналісту Роману Суценку, якого безпідставно два роки утримують у російській тюрмі.

Нещодавно я звернулася до Національної спілки журналістів України, інших організацій з проханням надати інформацію про моніторинг обстрілів, порушень прав журналістів, які були на Донбасі. На жаль, вони не ведуть такого моніторингу. Тому я хочу подякувати колегам журналістам телеканалів «Інтер», «112 Україна», «24», «1+1» за надання мені певних фактів того, коли українські журналісти потрапляли під обстріли, були поранені, захоплювалися бойовиками в полон, коли порушувалися їхні права, та закликати всіх колег надати такий фактаж з точними датами, бо він є дуже важливим для України, який буде направлений до міжнародних судів і міжнародних організацій, а також до Національної спілки журналістів України, які будуть оперувати ним у переговорах з нашими міжнародними колегами, захищаючи право наших журналістів на професію. Це жахливі факти про наших журналістів, які були поранені, контужені, про водіїв, які везли творчі групи знімати ці репортажі, і їх було так поранено, що сьогодні вони мають групи інвалідності. І в цьому контексті мене дуже дивує позиція голови Національної спілки журналістів України, який нещодавно спільно з пропагандистською Спілкою журналістів Російської Федерації підписав, начебто з благородною метою, звернення щодо звільнення Асєєва. Але до кого це звернення? Там немає одного прізвища – Путін! Путін сьогодні утримує і Суценка, і Асєєва, і всіх інших заручників. І жахливим у цьому спільному зверненні є заклик відвідувати окупований Крим. До кого це звернення?

Тому мені дуже хотілося б, щоб ми дуже чітко відрізняли захист свободи слова, право журналістів на критику влади від загравань і «нечистоплотности» в боротьбі в гібридній війні.

Усі факти я передам голові профільного комітету пані Сюмар, можу передати всім головам фракцій, профільному міністерству,

Національній спілці журналістів України, МЗС для використання в роботі, щоб у судах відповідали ті, хто порушує права українських журналістів на професію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Переходимо до питань порядку денного.

Першим на ваш розгляд пропонується проект Постанови «Про проведення парламентських слухань на тему: «Реалізація в Україні міжнародних документів щодо запобігання антропогенним змінам клімату» ([№ 6129](#)). Ці парламентські слухання вже мали відбутися, але у зв'язку з тим, що ми, на жаль, не дійшли до розгляду цього проекту постанови, пропонується змінити дату їх проведення. Дуже важливо прийняти цей проект постанови сьогодні.

Колеги, ставиться на голосування пропозиція про розгляд проекту постанови за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 78.

Надто багато, не вистачає до 150. Отже, поговоримо про екологію за повною процедурою.

До доповіді запрошується секретар Комітету з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи Єднак Остап Володимирович. Будь ласка.

ЄДНАК О.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Добрий день, шановні колеги! Попри те, що ще з 2017 року даний проект постанови знаходиться в парламенті і не рухається, глобальні зміни клімату, на превеликий жаль, відбуваються щодня, щосекунди. Наша планета наближається до дуже серйозних катаклізмів, тому нам потрібно ці питання обговорити, я вважаю, на найвищому майданчику країни – парламентському. Я дуже сподіваюся, що сьогодні знайдуться голоси для прийняття цього проекту постанови.

Отже, шановні колеги, на ваш розгляд пропонується проект Постанови Верховної Ради «Про проведення парламентських слухань на тему: «Реалізація в Україні міжнародних документів щодо запобігання антропогенним змінам клімату» (№ 6129), внесений Комітетом з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи. Верховна Рада України стала одним із перших парламентів світу, яка 14 липня 2016 року ратифікувала Паризьку міжнародну кліматичну угоду, що є дуже важливо, спрямовану на посилення виконання Рамкової конвенції ООН про зміну клімату. Принципово новим у цій угоді є динамічна система зобов'язань, тобто на кожну країну покладаються зобов'язання визначити власний рівень обмеження обсягів викидів парникових газів і посилюючого його виконання.

На конференції сторін Рамкової конвенції ООН про зміну клімату в місті Марракеші у листопаді 2016 року 48 країн світу оголосили про готовність перейти на стовідсоткове використання відновлювальних джерел енергії до середини століття. У нас, шановні колеги, на даний момент використовується джерел відновлювальної енергії 2-3 відсотки і, мабуть, до середини століття нам точно нічого не світить. Тому однозначно це потрібно обговорити в парламенті.

Імплементация Паризької міжнародної кліматичної угоди може створити відповідні умови в Україні та сприяти оновленню енергетики, транспорту, сільського господарства, переходу до використання новітніх технологій та відмови від викопного палива на користь відновлювальних джерел енергії, які виключають викиди парникових газів під час виробництва енергії. Імплементация глобальної міжнародної кліматичної угоди матиме загальнодержавне значення та вимагатиме відповідно до основних положень зазначеної конвенції прийняття ефективного екологічного законодавства, екологічних стандартів, а цілі та пріоритети управління повинні відображати контекст навколишнього середовища та розвитку. Наразі Міністерством екології та природних ресурсів проводиться обговорення та підготовка до подачі до парламенту законопроекту щодо моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів, про прийняття та впровадження якого ми могли б додатково обговорити під час парламентських слухань.

Проведення парламентських слухань сприятиме широкому обговоренню цієї проблематики в українському суспільстві, врегулюванню проблемних екологічних питань, пов'язаних зі зміною клімату, та за результатами всебічного аналізу прийняттю виваженого рішення із зазначеного питання.

Більше того, сьогодні в Україні реалізовується Світовим банком, Агентством США з міжнародного розвитку (*USAID*) декілька міжнародних програм. Було б дуже добре і корисно запросити міжнародних експертів в Україну, з тим щоб вони виступили на парламентських слуханнях і донесли інформацію щодо прогресу в даних питаннях.

Для всебічного розгляду зазначених питань комітет пропонує провести парламентські слухання на тему: «Реалізація в Україні міжнародних документів щодо запобігання антропогенним змінам клімату» в залі пленарних засідань Верховної Ради України 4 липня 2018 року. Дуже прошу підтримати відповідний проект постанови.

Дякую всім за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу записатися на запитання до доповідача.

Гопко Ганна Миколаївна. Будь ласка.

ГОПКО Г.М., голова Комітету Верховної Ради України у закордонних справах (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Добрий день, шановні колеги! Скажіть, будь ласка, що конкретно зроблено в Україні, крім ратифікації дуже важливої Паризької міжнародної кліматичної угоди щодо зміни клімату, для ефективного запобігання антропогенній зміні клімату? Україна має міжнародні зобов'язання щодо Стратегії сталого розвитку, визначені стратегічними документами ООН. Що конкретно зроблено в цьому напрямі?

І ще в мене до вас додаткове запитання. Коли ваш комітет розглядатиме питання стосовно родовищ літію в Україні? Ми розуміємо, що, з одного боку, ми хочемо, щоб прийшли інвестиції в Україну, а з другого – ми бачимо, що відбувається з наданням у користування чи освоєння літєвих родовищ. Прошу відповісти на ці запитання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Остапе, відповідайте.

ЄДНАК О.В. Дякую, шановна Ганно Миколаївно, за запитання. Саме про те, що робиться Україною для запобігання зміни клімату, і потрібно обговорити на парламентських слуханнях. Наразі в Україні розроблено проект стратегії низьковуглецевого розвитку, розробляється кліматична стратегія. Тобто Міністерство екології та природних ресурсів доволі активно працює в цьому напрямі, в тому числі розробляє необхідну законодавчу базу.

Стосовно літєвих та інших родовищ. Нещодавно ми бачили копії переписки втікача Онищенка з деякими нашими народними депутатами. На превеликий жаль, природні ресурси України – літій, газ, нафта та багато інших родовищ – дерібаняться в Україні. Але ми повинні розуміти, що це вичерпні природні ресурси, і наші внуки, правнуки не матимуть цього природного багатства, яке ми, на жаль, неефективно і непрозоро використовуємо та ще й у корупційний спосіб і зі зловживаннями. Сподіваюся, на найближчому засіданні комітету ми разом з керівництвом Державної служби геології та надр України розглянемо ці питання, щоб не було зловживань у даній сфері.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Спориш Іван Дмитрович. Будь ласка.

СПОРИШ І.Д., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, партія «Блок Петра Порошенка»). Вінниччина, виборчий округ № 15, фракція «Блок Петра Порошенка». Дійсно, питання, які піднімає ваш комітет, у тому числі й прийняття проекту постанови № 6129, є важливими, бо є багато проблем, питань, пов'язаних зі зміною клімату. Але в мене таке запитання. Чи не вважає ваш комітет, що одним із основних питань є питання озеленення нашої країни, і щодо цього має бути державна програма, як це є в європейських країнах? Кожну вільну ділянку ми повинні озеленяти. Думаю, це має бути у вашій програмі. Яке ваше бачення щодо цього?

ЄДНАК О.В. Дуже дякую за запитання. У який спосіб діяти в даному напрямі, повинна визначати лісова політика України, яку має розробляти Міністерство аграрної політики разом з Міністерством екології та природних ресурсів та Державним лісовим агентством. Але такої роботи не ведеться, бездіяльність уряду в цьому напрямі, на жаль, нас розчаровує.

З хороших новин ми розуміємо, що площі наших лісів не зменшуються, як це відбувається, наприклад, в Латинській Америці, Малайзії, Індонезії, де вирубують ліси, щоб збільшити території для сільгоспугідь. У нас, на щастя, землі лісового фонду залишаються незмінними. Те, що вирубується, потім буде відновлено. Протягом останнього десятиліття ми суттєво збільшували площі лісів. Але, на жаль, для півдня України, куди ми вклали мільярди гривень, можливо, це не було найкращим науковим рішенням. Тому, щоб не повторити помилок минулого, нам потрібно зважено підійти до цього питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Заключне запитання від Ілленка Андрія Юрійовича. Будь ласка.

ІЛЛЕНКО А.Ю., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 215, м. Київ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). Всеукраїнське об'єднання «Свобода», місто Київ. Надзвичайно важлива тема. Те, що відбувається останнім часом з кліматом, насторожує, тому проведення таких парламентських слухань необхідне.

У мене до вас таке запитання. Чи можна трактувати той факт, що в нас настільки слабо розвинута відновлювальна енергетика саме через тотально монополізований енергетичний ринок олігархічними угрупованнями? Чи можемо ми вважати, що це є однією з головних причин того, що сьогодні, як ви правильно сказали, лише 2-3 відсотки відновлювальної енергетики в структурі енергетики нашої країни?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Остапе, будете відповідати? Будь ласка.

ЄДНАК О.В. Так, ви праві. Можливо, цю ситуацію краще прокоментував би комітет енергетики. Справді, монополізація та

олігархізація цього ринку призвела до такої ситуації на енергетичному ринку, коли для того, щоб збільшити відсоток відновлювальних джерел енергії, потрібно збільшити відсоток вугільної генерації викопних джерел енергії, що є наслідком того, що в нас не впроваджувалися реформи на ринку енергетики. Думаю, одне з цих питань можна обговорити під час парламентських слухань, за проведення яких я агітую вас проголосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, час для запитань завершений.

Пане Остапе, дякую вам. Ви можете зайняти своє робоче місце.

Прошу записатися на виступи від фракцій.

Мосійчук Ігор Володимирович. Будь ласка.

МОСІЙЧУК І.В., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка)*. Фракція Радикальної партії Олега Ляшка. Звичайно, наша фракція підтримує проект постанови про проведення цих слухань, як і всі заходи, спрямовані на розвиток захисту екологічної безпеки країни. Але, користуючись нагодою, хотів би поговорити трохи про інше, про тих, хто захистив країну, людство від екологічної катастрофи. Я знову хочу привернути вашу увагу до проблем чорнобильців, проблем соціального захисту людей, які по жертвували власним життям і здоров'ям, захищаючи країну, націю, захищаючи право кожного українця на життя.

Законопроект [№ 4442](#) за авторства команди Радикальної партії Олега Ляшка, який ганебно був провалений у цьому залі, покликаний відновити справедливість, дати соціальні гарантії, соціальне забезпечення тим, хто рятував у далекому 1986 році українців і все людство від цієї катастрофи.

Зараз законопроект № 4442 знаходиться на розгляді в комітеті. Я закликаю комітет якнайшвидше розглянути його і знову внести до сесійного залу, а вас, шановні колеги, не ховати голови в пісок, як страуси, а набратися мужності і проголосувати, віддати шану і належне тим людям, яким завдячуємо життям.

Поїдьте на мою рідну Полтавщину, на Лубенщину, до Спасо-Преображенського Мгарського монастиря, поблизу якого на Зажургорі – Кургані скорботи, біля меморіального знаку «Голодомор 1932-1933 років», є Алея пам'яті чорнобильців, де висаджуються берези в пам'ять про кожного чорнобильця, який помирає на Лубенщині, адже там проживає найбільше ліквідаторів, походять серед цих берез, усвідомте і віддайте належне тим, хто врятував українців від загибелі.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо, шановний колего.

До слова запрошується народний депутат Сергій Євтушок, якому передав своє право на виступ його колега Олександр Абдулін. Будь ласка.

ЄВТУШОК С.М., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту (одномандатний виборчий округ № 156, Рівненська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую, шановна пані головуюча. Фракція «Батьківщина». Дійсно, наприкінці 2016 року був започаткований новий етап міжнародного переговорного процесу щодо запобігання антропогенним змінам клімату. Скажу, що Паризьку угоду наша країна одна з перших ратифікувала. Це відбулося 14 липня 2016 року.

Що пропонує Паризька угода? Вона пропонує систему зобов'язань, які приймаються країнами на добровільній основі в рамках спільної відповідальності, тобто на кожену країну покладаються зобов'язання визначити власний рівень обмеження обсягів викидів парникових газів і посилюючого його виконання, підтримку країн, що розвиваються, щоб запобігти змінам клімату.

З урахуванням прагнення 48 країн світу перейти на використання 100 відсотків (!) відновлювальних джерел енергії до середини століття імплементація Паризької міжнародної кліматичної угоди може створити відповідні умови в Україні та сприяти оновленню енергетики, транспорту, сільського господарства, переходу до використання новітніх технологій та відмови від викопного палива на користь відновлювальних джерел енергії, які виключають викиди парникових газів під час виробництва енергії.

Для всебічного розгляду зазначених питань на основі рішення комітету від 7 листопада 2017 року пропонується провести 20 грудня 2017 року в залі пленарних засідань Верховної Ради України парламентські слухання на тему: «Реалізація в Україні міжнародних документів щодо запобігання антропогенним змінам клімату». Проведення парламентських слухань сприятиме широкому обговоренню цієї проблематики в українському суспільстві. Ось, шановні колеги, наш дороговказ – розвиток нашої України в контексті збереження кліматичних умов.

І тут хотілося б поставити запитання автору, який щойно доповідав. Чи приведе система субсидювання, яка всіляко стимулює власників облгазів, бідос-олігархів, до субсидій, до переходу на відновлювальні джерела енергії? Чи зможуть наші люди, громадяни України, провести утеплення власних будинків, тим самим зменшити використання газу і таке інше? На мою думку, це абсолютно ганебна практика, тому в контексті Паризької міжнародної кліматичної угоди треба переходити до відновлювальних джерел енергії, щоб зберегти кліматичні умови в тому стані, в якому вони є зараз.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До слова запрошується народний депутат Кривошея, який представить позицію фракції «Народний фронт» щодо обговорюваного проекту постанови. Прошу.

КРИВОШЕЯ Г.Г., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань промислової політики та підприємництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Фракція «Народний фронт». Шановні колеги! Шановні члени профільного комітету з питань екології! Як на мене, такі громадські слухання та обговорення в парламенті мають початися з досить серйозного заклику: «Люди, схаменіться! Люди зупиніться!». Я хотів би, щоб ми тут, у парламенті, звернули на це увагу. Кожен із вас вирішує свої питання і не задумується над тим, що робиться в нашій країні чи світі. Люди добрі, лише за останні 10 років кількість катастрофічних, надзвичайних ситуацій у світі збільшується, фактично, з кожним роком у кілька разів. Пожежі, стихійні лиха,

постійні затоплення певних територій збільшується, а найстрашніше, що і кількість людей, які гинуть від цих надзвичайних ситуацій, також збільшується.

Що ми маємо робити? Лише парламентськими слуханнями ми не розв'яжемо цієї проблеми. Кожен із нас, кожен українець, кожна людина у світі повинні звернути на це увагу. Ми маємо нести повну відповідальність за те, що видобуваємо з надр і як використовуємо. Ми повинні розуміти, що збереження лісів, навіть, шляхом зменшення кількості друку паперу, який нам роздають тут, у парламенті, – це також збереження нашої землі. Ми повинні зрозуміти, що від цього залежить майбутнє всього світу. Мораторій на вивезення лісу з України, зменшення кількості автомобілів, які користуються дизельними двигунами, в Європі, бо їх викиди знищують нашу планету, є найменшим прикладом того, що сьогодні треба впроваджувати в Україні та в усьому світі. Ми повинні зрозуміти, що ці викиди знищують нашу планету.

На парламентських слуханнях, за проведення яких повинні сьогодні проголосувати, ми повинні суттєво підняти цю проблему, парламент повинен взяти це у свої руки і продовжити те, що Україна зобов'язалася робити, підписавши у 1999 році Кіотський протокол. Потрібно не просто посилювати, а й нести відповідальність, мати відповідні зобов'язання перед світом, перед своїми людьми, перед собою, тому що від цього залежить майбутнє всієї планети. Ми повинні берегти те, що нам дала природа (*Оплески*).

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, шановний колего.

Останній виступ від фракції. Юрій Соловей. Прошу.

СОЛОВЕЙ Ю.І., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики (одномандатний виборчий округ № 89, Івано-Франківська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Виборчий округ № 89, Гуцульщина і Покуття. Шановні колеги! Шановний український народ! Хочу зауважити, що немає неважливих законопроектів, які розглядає Верховна Рада України. На моє глибоке переконання, всі законопроекти важливі, але є найбільш пріоритетні, які ми давно повинні були розглянути в стінах Верховної

Ради України, у тому числі й цей проект постанови, який сьогодні треба підтримати однозначно. Хочу зауважити, що за останні три роки український парламент хоч і зробив багато важливих речей у сферах оборони, децентралізації, але найбільше питань, які ми упустили і упускаємо у своїй роботі, стосується економічного розвитку Української держави, реалізації саме економічних реформ. За чотири роки ми так і не наблизилися до вирішення питання ринку землі, у нас залишається понад 3 тисячі надзвичайно глибокодепресивних і збиткових підприємств державного сектору економіки, ми так і не підійшли до питання введення страхової медицини. Це лише ті невеликі структурні глобальні економічні реформи, яких протягом багатьох десятиліть очікує Українська держава.

Разом з тим сьогодні ми як ніколи близькі до впровадження в Україні однієї із ключових соціально-економічних реформ – накопичувальної пенсійної системи, яка стосується абсолютно всіх українців. Нагадую, минулого року український парламент проголосував за норму про запровадження з 1 січня 2019 року накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Понад 60 народних депутатів виступили співавторами законопроекту [№ 6677](#), яким регулюється механізм запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування в Україні. Більше того, цей законопроект учора стояв у порядку денному, але, на жаль, на непрохідній позиції.

Саме тому з цієї трибуни я звертаюся до керівництва Верховної Ради України з проханням поставити даний законопроект як один із пріоритетних до порядку денного на завтра для розгляду в стінах парламенту, оскільки поряд з тими питаннями, які розглядаємо, ми повинні розглядати і надзвичайно важливі соціально-економічні реформи, яких потребує наша країна, а саме запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування в Україні – однієї із стратегічних і глобальних реформ, якої давно очікує Українська держава.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановні колеги! Перед тим, як ми продовжимо обговорення проекту постанови, хочу поінформувати, що з нагоди Дня матері, який

нещодавно ми відсвяткували, і це дуже правильно, що свято матері повернулося в Україну, сьогодні до парламенту запрошено матерів наших загиблих героїв. Ці жінки перед вами, на трибуні Верховної Ради України. Прошу всіх встати і оплесками подякувати цим жінкам за те, що вони виховали гідних синів України (*Оплески*).

Ми дякуємо вам! Ми вклоняємося вам! Ми молимося разом з вами, співчуваємо вам, дорогі наші! (*Оплески*).

Прошу вшанувати хвилиною мовчання пам'ять хлопців, яких ці матері виховали, які поклали життя за Україну.

(Хвилина мовчання).

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧА. Героям слава!

Якщо хтось матиме бажання підійти до цих героїчних жінок і поспілкуватися з ними в кулуарах, це буде дуже правильно.

Колеги, продовжуємо нашу роботу. Прошу записатися на виступи в обговоренні щодо проекту постанови.

Сергій Каплін. Будь ласка.

КАПЛІН С.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення (одномандатний виборчий округ № 144, Полтавська область, партія «Блок Петра Порошенка»).* Питання, яке ми сьогодні обговорюємо, безумовно, має надзвичайну актуальність. Наша команда останні вісім років своєї роботи присвятила темам енергозбереження: нами було реанімовано корпорацію «Екологічні ресурси», яка займалася енергозбереженням на території всієї країни, розроблено низку проектів, зокрема використання низько-потенційного пару для електротехнічного забезпечення діяльності комунального господарства в Кривому Розі і таке інше. Звичайно, сьогодні можна було б підняти величезну лінійку доробок наших науковців, усі досягнення, інновації в питаннях енергозбереження, але це точно не потрібно робити в рамках так званого забалакування під час слухань. Взагалі, я вважаю, що подібний парламентський інститут потрібно реформувати – його рішення певною мірою повинні мати обов'язковий до

виконання характер для Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України. Бо сьогодні це зводиться до чергового приступу популізму з боку окремих політичних сил, окремих політиків, які вдають себе великими борцями за енергонезалежність і енергетичний суверенітет нашої держави.

Але сьогодні я хочу наголосити на тому, які катаклізми відбуваються в житті звичайних українців. Ви знаєте, що вже другу добу на коліях «Укрзалізниці» відбувається страйк машиністів локомотивів. Повідомляю, що звичайний хлопець машиніст доживає до 55-57 років. Це викликано нестерпними умовами праці наших хлопців – температура в кабіні локомотиву в нерухомому стані становить приблизно 58 градусів, у рухомому – 38. За висновками лікарів це нестерпні умови для роботи, я вже не кажу про стан наших локомотивів.

Учора я розмовляв з членами профспілок, що представляють інтереси машиністів локомотивів. Вони кажуть, локомотиви російської залізниці мають гарне обладнання, кондиціонери, і дуже прикро за нашу залізницю, яка так ставиться до наших простих хлопців, фактично, вбиває їх на робочих місцях через нестерпні умови. Ці питання потрібно розглядати. Ми не маємо права витратити неймовірні кошти на утримання Верховної Ради України, якщо розглядатимемо ці питання без наслідків для національної економіки, нашої екології, клімату в цілому. Хочу нагадати, що один день роботи Верховної Ради України коштує 15 мільйонів гривень. Учора півдня роботи Верховної Ради України пішло коту під хвіст, сьогодні цілий день праці Верховної Ради...

ГОЛОВУЮЧА. Народний депутат Кишкак. Будь ласка.

КИШКАК П.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Дякую. Шановні колеги! Безумовно, ми будемо підтримувати запропонований проект постанови, бо тема, яка виноситься на парламентські слухання, вирішує декілька питань, де ми, певно, не є суперфахівцями, і мусимо дослухатися до спеціалістів, які будуть залучені до проведення цих слухань.

Усе в житті взаємопов'язано: дії уряду, який сприймає наші настанови та обговорення, проведення парламентських слухань, наслідки за висновками парламентських слухань – це є вимогою для запровадження заходів енергоощадності і, як наслідок, в подальшому відмовою від субсидіарної системи, адже за умов низького рівня споживання енергії в кожному домогосподарстві не потрібно буде субсидіювати і витратити величезну кількість державних коштів на забезпечення субсидіарної системи. Власне, про це спеціалісти мають говорити, запроваджувати в державі щодо цього певні інструменти, і ми їх маємо вислухати.

Внаслідок проведення слухань будуть прийняті рішення уряду, запроваджені відповідні системи енергозбереження. Якими вони будуть, як вони будуть модернізовуватися, які сучасні системи зараз існують, щоб кожне домогосподарство було вільне у своїх витратах енергії, це ми будемо бачити. Прошу всіх народних депутатів підтримати даний проект постанови і долучитися до процесу обговорення таких систем на відповідних парламентських слуханнях.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Наголошую, що зараз народні депутати Данілін, Шахов та Ілленко матимуть можливість виступити в обговоренні, тому що під час виступів від депутатських фракцій і груп не всі змогли взяти участь в обговоренні даного питання. Тому прошу додати час на виступи.

Слово надається Даніліну. Будь ласка.

ДАНІЛІН В.Ю., член Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Прошу передати слово Геннадію Кривошеї.

ГОЛОВУЮЧА. Запрошується до слова народний депутат Кривошея.

КРИВОШЕЯ Г.Г. Я не буду забирати у пана Шахова час, але закцентую увагу на такому. На сьогодні за даними міжнародних

експертів за викидами парникових газів Україна, незважаючи на свою невелику територію, входить в двадцятку країн, які найбільше забруднюють планету. Це досить серйозна проблема.

Тому, акцентуючи на цьому увагу, я хочу, щоб під час громадських обговорень звернули на це увагу, а під час парламентських слухань дали аналіз того, що потрібно зробити, щоб в дійсності ці показники стали найнижчими.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. До слова запрошується народний депутат Шахов. Будь ласка.

ШАХОВ С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (одномандатний виборчий округ № 114, Луганська область, політична партія «Наш край»). Луганщина, політична сила «Наш край». Шановні колеги! Розглядається дуже важливий проект постанови, який особисто я підтримуватиму, тому що ця планетарна проблема є не лише в країні. Подивіться, що робиться навколо – олігархи набивають свої кишені грошима. Прошу звернути увагу на депутатів, які обиралися в мажоритарних округах. Сьогодні грабується, повністю знищується електротранспорт. Зелена енергія, яка так потрібна всьому світу, а в Україні знищується електротранспорт, щоб мільярди доларів лилися в кишені олігархів за рахунок платників податків, за рахунок пенсіонерів. Саме електротранспорт перевозить сьогодні людей пенсійного віку, які не можуть оплатити проїзд у маршрутках. Прошу на це звернути увагу.

І головне: що ми залишимо нашим дітям у спадок? Ми маємо залишити зелені гаї, озера, нормальне повітря і чисту воду. Раніше ми купували молоко в дворах по 20 копійок, сьогодні купуємо воду, а завтра будемо купувати повітря в пакетах. Це головна світова проблема!

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Останній виступ. Народний депутат Ілленко. Будь ласка.

ІЛЛЕНКО А.Ю. Всеукраїнське об'єднання «Свобода», місто Київ. Хоча пані головуюча уже про це сказала, але перебуваючи зараз у залі серед матерів наших героїв, я не можу ще раз не звернути на них уваги і не сказати, що Україна перед вами у вічному боргу, перед вашими дітьми, які здійснили подвиг – віддали найдорожче, що в них було, – своє життя заради захисту України (*Оплески*). Ми завжди будемо пам'ятати їх! Вічна їм слава! Вічна слава кожному, хто сьогодні на фронті захищає Україну!

Тепер по суті питання. Я переконаний, що нам треба проводити такі парламентські слухання. Антропогенні зміни клімату сьогодні, дійсно, є величезною проблемою, яку треба обговорювати, залучаючи науковців, шукати причини і знешкоджувати їх. Ситуація з екологією в Україні є катастрофічною, і, безумовно, величезну роль у цьому мають наслідки страшної аварії на Чорнобильській АЕС. Але сьогодні ситуація не покращується, олігархічний бізнес, на жаль, абсолютно не інвестує в екологічні технології, нічого не робить для того, щоб забезпечити наших громадян від наслідків негативних змін навколишнього середовища. Частка відновлювальних джерел енергії в українській енергетиці становить лише 2-3 відсотки, про що сьогодні вже казали, тому що олігархічний бізнес, який повністю монополізував енергетику, не зацікавлений у розвитку відновлювальних технологій, його не цікавить майбутнє нашої землі, не цікавить те, щоб тут було максимально комфортно громадянам, щоб у них було нормальне здоров'я, нормальні умови для життя. Те, що відбувається в українських містах, особливо великих індустріальних центрах, – це просто жах, і ми розуміємо, що це треба змінювати.

Тому «Свобода» наполягає на прийнятті нашого антиолігархічного пакета докорінних перетворень, які стосуються енергетики, тому що це є ключове питання. Також ми вважаємо, що треба захищати і наше навколишнє природне середовище, покращувати екологічну ситуацію, тому що вкрай низька якість життя, велика смертність, невелика тривалість життя є головними наслідками жахливої екологічної ситуації, яка є в нашій державі.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановні колеги, виступи в обговоренні щодо проекту Постанови «Про проведення парламентських слухань на тему: «Реалізація в Україні міжнародних документів щодо запобігання антропогенним змінам клімату» завершилися, і зараз ми маємо перейти до прийняття рішення. Але, бачу, не всі колеги повернулися до сесійного залу.

Тому звертаюся до шановних народних депутатів з проханням повернутися до своїх робочих місць, за 1 хвилину відбудеться голосування.

Зараз надаю слово автору цього проекту постанови народному депутату Єднаку. Будь ласка, 3 хвилини.

Колеги, прошу повернутися до сесійного залу, щоб ми через відсутність дисципліни не провалили прийняття важливого проекту постанови.

ЄДНАК О.В. Шановні колеги! Хочу ще раз нагадати, що український парламент нашого, восьмого, скликання у липні 2016 року один із перших парламентів у світі ратифікував Паризьку міжнародну кліматичну угоду. Тоді це була велика перемога, але то був лише початок. Потрібно втілювати ті зобов'язання, використовувати ті можливості, які надає ця угода. Для цього в парламенті треба обговорити дані питання, залучивши до дискусії найкращих українських і міжнародних експертів, щоб визначити майбутній політичний курс.

Тематика зміни клімату стосується питань не лише екології, а й енергетики, інфраструктури та транспорту, сільського господарства, енергоефективності, того, як розвиватиметься наша країна наступні десятиліття, адаптації до змін клімату. У Сполучених Штатах Америки кожен мегаполіс, кожен штат вже прогнозують, як змінюватиметься клімат протягом наступних десятиліть, змінюватиметься рівень води в річках, як міста захищатимуться від підтоплень, як через кліматичні зміни змінюватиметься сільське господарство.

В Україні ще багато чого потрібно зробити. Правильно сказав пан Сергій Євтушок, що питання субсидії знижує мотивацію до енергозбереження та енергоефективності, і це у свою чергу не сприяє зниженню викидів парникових газів, що потрібно обговорити на експертному рівні в стінах нашого парламенту.

Шановні колеги, я закликаю всіх зібратися і проголосувати за даний проект постанови. Якщо сьогодні не знайдеться достатньої

кількості голосів, прошу не відкладати це питання в довгий ящик, перереєструвати проект постанови і проголосувати за нього в прохідній частині порядку денного роботи парламенту.

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Отже, ми завершили обговорення. Прошу голів фракцій запросити депутатів до залу, бо 2 хвилини тому кілька депутатів вийшли із залу, і зайняти робочі місця.

За інформацією, яку надав секретаріат, даний проект постанови підтримують усі фракції парламенту, потрібна лише мобілізація. Я прошу всіх зайняти робочі місця і приготуватися до голосування.

Голови фракцій, повідомте депутатів, що зараз буде голосування.

Отже, ставиться на голосування пропозиція комітету про прийняття проекту Постанови «Про проведення парламентських слухань на тему: «Реалізація в Україні міжнародних документів щодо запобігання антропогенним змінам клімату» (№ 6129). Прошу голосувати. Голосуємо!

«За» – 186.

Не встигли. Я бачу, що не всі були. Переконливо прошу запросити депутатів до залу для прийняття рішення. Прошу всіх депутатів зайняти робочі місця.

Зараз я поставлю на повернення. Прошу максимально змобілізувати народних депутатів. Заходьте до залу!

Колеги, ставиться на голосування пропозиція про повернення до розгляду проекту Постанови «Про проведення парламентських слухань на тему: «Реалізація в Україні міжнародних документів щодо запобігання антропогенним змінам клімату» (№ 6129). Прошу всіх голосувати. Кожен голос має значення. Голосуємо!

«За» – 208.

Я ще раз поставлю. Прошу тих, хто в кулуарах, зайти до залу.

Прошу секретаріат запросити депутатів до залу.

Колеги, ви бачите, кого зараз немає на робочому місці, перезвоніть їм, запросіть до залу. Нам бракує небагато голосів.

Покажіть по фракція і групах.

«Блок Петра Порошенка» – 70, «Народний фронт» – 54, «Опозиційний блок» – 22, «Самопоміч» – 13, Радикальної партії – 15, «Батьківщина» – 3, «Воля народу» – 3, «Партія «Відродження» – 4.

Давайте зобілізуємося і повернемося до розгляду проекту постанови. Ще раз прошу запросити депутатів до залу.

Ставлю ще раз на голосування пропозицію про повернення до розгляду проекту Постанови «Про проведення парламентських слухань на тему: «Реалізація в Україні міжнародних документів щодо запобігання антропогенним змінам клімату» ([№ 6129](#)). Прошу кожного голосувати уважно.

Я чекаю. Бачу, заходять депутати. Будь ласка, займайте робочі місця і візьміть участь у голосуванні. Готові?

Голосуємо за повернення до розгляду проекту постанови № 6129. Усі фракції підтримують. Давайте проголосуємо злагоджено.

«За» – 224.

Два голоси. Я бачу, не встигли пан Юрій і Острікова.

Будьте чемні! Вікторіє Сюмар!

Нам бракувало двох голосів. Зайшли до залу чотири депутати. Я прошу кожного депутата уважно брати участь у голосуванні.

Колеги, не виходьте із залу!

Ставиться на голосування пропозиція про повернення до розгляду проекту постанови № 6129. Прошу всіх уважно голосувати. Не відходьте від робочих місць. Голосуємо!

«За» – 227.

Рішення прийнято.

Повернулися. Колеги, кожен голос має значення. Бачу, зайшов пан Сергій.

Ставиться на голосування пропозиція про прийняття проекту постанови № 6129. Прошу голосувати. Усі фракції підтримують. Голосуємо!

«За» – 236.

Рішення прийнято.

Колеги, прошу залишатися на місцях. Щоб не ставити під ризик питання ратифікації, зараз я проведу рейтингове голосування щодо нього.

Отже, прошу взяти участь у рейтинговому голосуванні щодо розгляду проекту Закону «Про ратифікацію Генеральної Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про співробітництво у сфері оборони» ([№ 0145](#)). Прошу голосувати.

«За» – 185.

Давайте ще раз. Не виходьте із залу!

Прошу взяти участь у рейтинговому голосуванні щодо розгляду проекту Закону «Про ратифікацію Генеральної Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про співробітництво у сфері оборони» ([№ 0145](#)). Прошу голосувати.

«За» – 190.

Все одно голосів недостатньо.

Прошу взяти участь у рейтинговому голосуванні щодо розгляду проекту Закону «Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії стосовно співробітництва у сфері військових перевезень» ([№ 0153](#)). Прошу голосувати.

«За» – 180.

Голосів недостатньо.

Отже, переходимо до розгляду наступного питання порядку денного – проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо підстав проведення експертизи» ([№ 8116](#)).

Колеги, до перерви в нас залишається небагато часу. Прошу підтримати розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 186.

Рішення прийнято.

До доповіді запрошується автор законопроекту народний депутат України Долженков Олександр Валерійович. Будь ласка.

ДОЛЖЕНКОВ О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановні громадяни України! Шановні колеги! Цей законопроект не політичний, сподіваюся, навколо нього не

вируватимуть якісь політичні дискусії незалежно від політичної належності того чи іншого депутата. Він вкрай простий, спрямований на уникнення проблеми, з якою з березня поточного року зіштовхується у своєму повсякденному житті багато мільйонів громадян, яка виникла після внесення змін до Кримінального процесуального кодексу, які суттєво ускладнили та забюрократизували процедуру проведення судово-медичної експертизи, яка була до 15 березня поточного року. Відповідно до діючої процедури, коли людина за невизначених обставин, не дай Боже, помирає, на місце смерті приїжджають лікар та слідчий, слідчий порушує справу за фактом смерті (насильницька чи природна) та складає постанову про проведення судово-медичної експертизи, і лише на підставі зазначеної постанови людина, яка померла, направляється до моргу для проведення судово-медичної експертизи. Після внесення змін до Кримінального процесуального кодексу в березні поточного року проведення судово-медичної експертизи можливе лише на підставі рішення суду за ухвалою слідчого судді чи суду. При цьому суду дається 72 години на вирішення даного питання, але людина у цей період не може направити тіло померлого родича до моргу, не може його поховати.

Я вважаю, ми не маємо морального права ускладнювати зазначену процедуру, затягувати поховання людей на невизначений термін. Я закликаю...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, додайте 1 хвилину.

ДОЛЖЕНКОВ О.В. Законопроект дуже аполітичний, спрямований на усунення тих прогалин та недоліків, які, на жаль, виникли. Я прошу проголосувати за прийняття даного проекту закону в першому читанні за основу. Якщо з боку якоїсь фракції є зауваження юридичного характеру, ми можемо їх доопрацювати. Питання, дійсно, нагальне.

Було дуже багато виступів стосовно того, що це стосується кримінальних справ. Але для того, щоб виключити можливість насильницької смерті, за процедурою в будь-якому випадку призначається судово-медична експертиза, і до отримання судового рішення тіло не може бути направлено до моргу. Щоб це прибрати, виключити

зазначені недоліки, я разом з колегами ініціював цей законопроект, який дуже прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

До співдоповіді запрошується член Комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Антон Геращенко. Будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО А.Ю., секретар Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановні народні депутати! Шановний головуючий! Шановний український народе! Дійсно, в жовтні минулого року Верховна Рада України допустилася великих помилок під час прийняття процесуальних кодексів: були прийняті правки, які призвели до певного колапсу в правоохоронній системі. Частково ми почали ці правки змінювати: виключили положення про те, що працівники райвідділів поліції та прокуратур повинні щодня їздити лише до одного суду, що знаходиться за місцем розташування головних управлінь Національної поліції в окремій області (законопроект [№ 8151](#)), і я дякую всім, хто це підтримав. Президент підписав прийнятий закон, він вже набрав чинності.

Норма про те, що для проведення будь-якої експертизи слідчий повинен звертатися до суду, а не прямо до експерта, як це було раніше, коли, якщо людина загинула і є мотиви, що насильницьким шляхом, слідчий міг звернутися до експерта в той самий день, а експерт наступного дня вже видавав експертизу, сьогодні призвела до того, що слідчий має звернутися до суду, потім суд повинен прийняти рішення, і це все займає 5-7 днів, тіло, яке хочуть поховати рідні, знаходиться в морзі, яке не завжди обладнане для тривалого зберігання трупів, рідні переживають великі страждання.

Стосовно цього законопроекту. Не можу сказати, що він досконалий, але особисто я проголосую за. Можливо, він не набере голосів, бо не всі сьогодні присутні в залі, тому прошу всіх завтра підтримати законопроект [№ 8336](#), який є аналогічним, але вирішує більше коло

питань, у тому числі питання експертиз, і проголосувати за його прийняття в цілому, щоб розв'язати ті проблеми, які ми самі створили.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Колеги, прошу записатися на обговорення: два – за, два – проти.

Зубач Любомир Львович, фракція «Самопоміч», передає слово Олені Сотник. Будь ласка.

СОТНИК О.С., секретар Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Дякую головному за можливість виступити. Дійсно, ми продовжуємо історію з виправленням помилок, які були прийняті нами, точніше вами, в цьому залі під час прийняття змін до процесуальних кодексів. Я можу констатувати, що народні депутати, крім побутової проблеми з проведенням судово-медичної експертизи щодо встановлення причин смерті, від якої страждають прості люди, бо вони навіть уявити не могли, що на рівному місці створюються такі проблеми, створили прецедент, коли для проведення будь-якої експертизи – чи судово-медичної, чи дактилоскопічної, чи економічної в корупційному злочині – слідчий та прокурор мають іти до суду та просити дозвіл на її проведення. У результаті це призвело до надмасштабного завантаження судів, фактично, вони заблоковані, бо технічно суд може розглядати приблизно 20 справ у день.

На сьогодні Печерський, Шевченківський районні суди міста Києва, а також суди міста Харкова, Львова на своїх нарадах прийняли рішення щодо пріоритетності розгляду клопотань: спочатку – клопотання стосовно запобіжних заходів, а вже потім – клопотання стосовно медичних експертиз. Це означає, що дозвіл на проведення окремих експертиз чекатимуть роками, я вже не кажу про тимчасові доступи та обшуки. Як бачите, такими змінами ми, фактично, заблокували діяльність слідства, не даємо можливості суду нормально працювати, розглядати кримінальні справи.

Даний законопроект, на жаль, не розв'язує всіх проблем експертизи. Залишається монополія державних установ, яких в Україні дуже мало, а це означає, що, навіть, якщо ми вирішуємо питання з узгодженням клопотання в суді, все одно людям доведеться чекати

в черзі, поки вони не потраплять до державної установи, і отримання дозволу для проведення, наприклад, економічної експертизи, може тривати від року до півтора, що, фактично, нівелює будь-які слідства щодо антикорупційних та економічних злочинів. Я розумію депутатів, які це ініціювали та за це голосували. Ви хотіли управляти призначенням експертиз, особливо в корупційних та економічних злочинах, але тим самим призвели до нищівної ситуації в судовій системі.

Я не знаю, які насправді є рішення, але є законопроект за моєї ініціативи, який також узгоджений комітетом, є законопроект Антона Геращенка, законопроект від «Опозиційного блоку». Можливо, зараз завдання комітету – вийти на максимально оптимальну редакцію, щоб вона все-таки була проголосована парламентом, і ми усунули цей головний біль судів, людей та слідчих.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від Радикальної партії слово має Ігор Мосійчук.

МОСІЙЧУК І.В. Радикальна партія Олега Ляшка. Я не хочу обговорювати зараз «соплі» і сльози європопулістів, які виступають з цієї трибуни і критикують норми, які є абсолютно європейськими і діють у більшості європейських країн. Натомість я хочу звернути увагу українців і присутніх у залі на те, що під час рейтингового голосування не був підтриманий розгляд двох надзвичайно важливих законопроектів щодо ратифікації про співробітництво у військовій сфері, в тому числі стосовно співробітництва з Республікою Польща у сфері оборони, і не тільки.

Щойно до лідера нашої фракції Олега Ляшка звернулися Яворівська районна рада, Краковецька селищна рада, Новояворівська міська рада Львівської області з проханням посприяти в облаштуванні пішохідного переходу Краківець – Корчова. Знаю, цим питанням займається і обіцяє його вирішити Голова нашого парламенту.

Користуючись нагодою, хочу звернутися до відповідних міністрів. Сьогодні лідер нашої фракції Олег Ляшко зустрічатиметься з міністром інфраструктури і підніме й це питання. Треба допомогти людям не словами, а ділом.

Шановні колеги, давайте не відвертатися від розгляду оборонних питань, які є, дійсно, важливими для нашої нації і держави.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Зараз я скажу, хто за ким виступатиме: від «Блоку Петра Порошенка» – Сугоняко, від «Народного фронту» – Ємець, від «Опозиційного блоку» – Юрій Мірошніченко, від «Батьківщини» – Іван Крулько. Будь ласка.

СУГОНЯКО О.Л., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту (одномандатний виборчий округ № 158, Сумська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги! Мені як юристу, який працював слідчим прокуратури, усе це дуже зрозуміло. Безперечно, треба прийняти цей законопроект, норми якого розвантажать правоохоронну систему, нададуть можливість у разі відсутності складних кримінальних злочинів призначати експертизи за спрощеною процедурою на підставі подання слідчих.

Пропоную підтримати цей законопроект, який уможливить правоохоронним органам ефективніше працювати там, де немає підстав вважати, що це злочин, а в так званих відказних матеріалах призначати експертизу за пришвидшеною процедурою, щоб розвантажити роботу і Національної поліції, і прокуратури України.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Від «Народного фронту» слово має Ємець Леонід Олександрович. Будь ласка.

ЄМЕЦЬ Л.О., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 221, м. Київ, політична партія «Народний фронт»). Фракція «Народний фронт». Шановні колеги! На жаль, через недолугість виборчого законодавства склалася ситуація, що ряд законопроектів, які є надзвичайно важливими для життєдіяльності держави, виходять, м'яко кажучи, не зовсім професійними у своєму фінальному варіанті. Проблему, яка виникла сьогодні, варто було вирішувати ще на стадії підготовки змін до законодавства, через які ця проблема виникла.

Сьогодні ми зіткнулися з реальною проблемою, коли проведення експертиз призводить до колапсу судової та слідчої систем, до колапсу з захистом прав людини, що є неприпустимим, і ми зобов'язані

це виправити. Є ряд законопроектів, спрямованих на розв'язання цієї проблеми.

Наша фракція підтримуватиме даний законопроект у першому читанні. Але за такої кількості народних депутатів у залі, навряд чи знайдемо голоси для прийняття цього важливого законопроекту. Суди сьогодні не здатні працювати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я прошу на виступ давати 2 хвилини.
Пане Леоніде, завершіть свій виступ.

СМЕЦЬ Л.О. Шановні колеги, я ще раз закликаю, давайте акумулюємо наші зусилля. Це питання не має політичного забарвлення, воно пов'язане з ефективністю роботи наших слідчих органів і судової системи. Наші громадяни мають знати, що їхні права є захищеними, вони можуть вимагати справедливості і від слідчих, і в суді.

Шановні колеги, давайте згадаємо, що в нас є законопроект про вибори народних депутатів за відкритими списками, норми якого мають виправити ситуацію з якістю роботи парламенту, присутністю депутатів у сесійному залі, професійністю законопроектів, які приймаються. Я знаю, завтра біля стін парламенту відбудеться велелюдний мітинг з вимогою зміни виборчого законодавства та прийняття Виборчого кодексу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Від «Опозиційного блоку» слово має Юрій Романович Мірошниченко. Будь ласка, 2 хвилини.

МІРОШНИЧЕНКО Ю.Р., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Дякую, Андрію Володимировичу. Фракція «Опозиційний блок». Шановні виборці! Шановні колеги! Власне, всі присутні в цій залі – і мажоритарники, і ті, хто прийшов до парламенту за списками, незалежно від того, хто в якій фракції, в якому комітеті працює, тому з похванням, яка стала

резонансною в нашій країні, так чи інакше неодноразово обговорювали на публічних зустрічах, і ми розуміємо, що сьогодні цю проблему нам треба розв'язувати. З виступів наших колег, які ми вже почули, які ще будуть лунати з цієї трибуни, можна зрозуміти, що є спільна готовність підтримати цей законопроект у першому читанні.

Наш профільний Комітет з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності, до складу якого входять представники різних фракцій, підтримує цей законопроект, з тим щоб вдосконалити ці процедури, не шукати винних, не намагатися робити на цьому політику, зробити для людей корисну справу. Відкладати цього не можна.

Мої колеги з фракції «Опозиційний блок» народні депутати Воропаєв, Долженков і Матвієнков – автори законопроекту, який ми зараз розглядаємо, запропонували, на наш погляд, оптимальний варіант розв'язання проблеми експертиз. Якщо ми зараз приймемо його за основу, то, я впевнений, найближчим часом, можливо, на наступному пленарному тижні ми зможемо прийняти його в цілому.

Наразі хочу звернутися до вас, Андрію Володимировичу, з проханням провести рейтингове голосування, тому що може фізично не вистачити людей, присутніх у залі, і ми завалимо прийняття цього законопроекту.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Рейтингове голосування не буде мати жодного сенсу, бо ми все одно маємо завершити розгляд законопроекту. Ми могли провести це голосування ще перед його розглядом.

Отже, зараз буде заключний виступ. Прошу всіх голів фракцій запросити депутатів до залу, бо через 2 хвилини завершимо обговорення і перейдемо до прийняття рішення. Я прошу повної мобілізації депутатів у залі.

Від фракції «Батьківщина» слово має Крулько Іван Іванович. Будь ласка.

КРУЛЬКО І.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Безумовно, всі

фракції намагатимуться віддати голоси за цей законопроект, бо його треба приймати, тому що ми опинилися в ситуації колапсу, коли за дозволом на проведення експертизи під час розгляду слідчими будь-яких кримінально-караних діянь треба звертатися до суду. Відповідно суди завалені цими справами, проведення експертиз серйозно затягується. Але я хотів би звернути зараз увагу на дві конкретні речі.

Перше. Хто цю проблему породив? Чи не цей сесійний зал? Цей сесійний зал проголосував за зміни до Кримінального процесуального кодексу. Фракція «Батьківщина» наголошувала, що не можна голосувати скопом за зміни до усіх кодексів, не можна все продавлювати через парламент, а ви проголосували. Тепер ми героїчно намагаємося цю помилку виправити. Але я даю вам гарантію, що зараз ми її не виправимо, законопроект завалимо, відкладемо цю ситуацію на осінь, на наступну сесію, і суди й далі потерпатимуть від великої кількості справ щодо надання дозволу на проведення експертиз, що раніше вирішувалося в позасудовому порядку і без рішень судів.

Отже, ключовим у цьому є проблема нашого законотворчого процесу і проблема роботи в комітетах. Ми не повинні тут штампувати закони як пиріжки. Деколи з прийняттям законів усім скопом приймаємо стільки непотрібних для країни речей, які потім доводиться тут так героїчно виправляти.

Друге. А чи може парламент приймати закони у нормальний спосіб? Наприклад, учора ми розглядали, а потім прийняли законопроект щодо покращення інвестиційного клімату в державі. Що ми прийняли? Прийняли норму, якою засекретили кінцевих бенефіціарів, які з офшорних зон скуплятимуть облігації внутрішнього займу в Україні, і це буде російський капітал. Тобто в цьому залі було проголосовано це питання на угоду олігархам і російському капіталу, а потім будемо героїчно цю норму виправляти, але не виправимо, бо російський капітал і олігархи заборонять контрольованим депутатам голосувати за це.

Тому перш ніж приймати давайте дуже уважно читати документи, за які ми голосуємо. Щодо запропонованого законопроекту, то за нього треба голосувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Отже, колеги, обговорення завершено. Прошу всіх зайняти робочі місця. Прошу голів фракцій запросити депутатів до залу. Щойно кілька народних депутатів вийшли, можливо, покличте їх.

Прошу секретаріат повідомити тим, хто в кулуарах, що ми переходимо до прийняття рішення.

О, вже повертаються. Добре.

Колеги, наголошую, пропонується прийняти даний законопроект лише за основу. Усі застереження, які були висловлені під час обговорення, ми зможемо скорегувати до другого читання.

Олю, не виходьте! Олю, я прошу вас повернутися до залу.

Отже, ставиться на голосування пропозиція про прийняття за основу проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо підстав проведення експертизи» ([№ 8116](#)). Прошу всіх голосувати. Голосуємо уважно!

«За» – 223.

Три голоси. Зараз повернемося.

Прошу зайти до залу і уважно голосувати. Це лише за основу, до другого читання ми зможемо скорегувати всі позиції.

Колеги, зараз я поставлю на повернення, потім – ще раз за основу. Будь ласка, не виходьте із залу під час голосування, коли кожен голос рахується.

Отже, ставиться на голосування пропозиція про повернення до розгляду законопроекту № 8116. Прошу голосувати. Кожен голос має значення.

Олю, голосуємо!

«За» – 233.

Рішення прийнято.

Повернулися. Ставиться на голосування пропозиція про прийняття законопроекту № 8116 за основу. Прошу проголосувати. Голосуємо!

«За» – 218.

Колеги, що відбулося? Не виходьте із залу! (*Шум у залі*).

У вас пропозиція, яка дозволить зібрати голоси, так?

Юзькова. Будь ласка, у вас 30 секунд на репліку.

ЮЗЬКОВА Т.Л., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Ми пропонуємо у статті 243 Кримінального процесуального кодексу виключити норму, якою визначається обов'язковість призначення судово-медичної експертизи під час встановлення причин смерті. За це ми проголосуємо. У такий спосіб ми вирішимо питання щодо встановлення термінів проведення судово-медичної експертизи трупів (Шум у залі).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, дебатування триватиме довго. Ви просто скажіть, згодні чи ні. Якщо згодні – ставимо на голосування.

Спочатку я поставлю на голосування за повернення, потім – за прийняття з урахуванням озвученої поправки.

Ставиться на голосування пропозиція про повернення до розгляду законопроекту № 8116. Прошу голосувати. Голосуємо!

«За» – 227.

Рішення прийнято.

Повернулися. Зараз я ставитиму на голосування з урахуванням поправки, яку озвучила Юзькова. Усі згодні, підтримується?

Отже, ставиться на голосування пропозиція про прийняття в першому читанні за основу законопроекту № 8116 з урахуванням поправки, яку озвучила під стенограму народний депутат України Юзькова. Прошу голосувати. Голосуємо! Кожен голос має значення.

«За» – 235.

Рішення прийнято.

Колеги, після оголошення перерви я запрошую голів парламентських фракцій і груп до себе в кабінет на нараду з приводу кадрових питань.

Також хочу нагадати, що завтра Україна святкує День вишиванки. Українці по всьому світу одягнуть вишиванки в знак солідарності і підтримки України. За нашою доброю традицією прошу всіх народних депутатів доєднатися до цього свята, прийти завтра до парламенту у вишиванках. Я впевнений, це додасть нам нових сил для роботи в парламенті.

Колеги, згідно з Регламентом оголошується перерва на 30 хвилин. О 12.35 ми продовжимо нашу роботу.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, час, відведений для перерви, завершений. Прошу всіх заходити до залу і приготуватися до продовження роботи.

Шановні колеги! Повідомляю, щойно в мене відбулася нарада з головами та представниками фракцій і груп стосовно кадрових питань, на якій більшість представників підтримала позицію продовжити політичні консультації щодо кадрових питань, у тому числі й до ЦВК, у зв'язку з тим, що алгоритм того, як визначити із чотирнадцяти кандидатур тринадцять, не був знайдений. Фракція «Блок Петра Порошенка» наполягає на цьому питанні, але, фактично, всі інші фракції і групи висловилися за продовження політичних консультацій, у тому числі проведення зустрічей з кандидатами. Це повідомлення, щоб орієнтувався комітет.

А зараз переходимо до розгляду наступного питання порядку денного – проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони здоров'я та трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людини» ([№ 2386а-1](#)). Дуже об'ємний системний законопроект. У зв'язку з тим, що він має багато поправок, ми свідомо прийняли рішення розпочати його розгляд сьогодні, в середу, а завершити і вийти на кінцеве рішення ми зможемо завтра на ранковому засіданні.

Дане питання має дуже великий суспільний резонанс, тому прошу всіх народних депутатів, у тому числі авторів поправок, максимально взяти участь в обговоренні, щоб ми могли вийти на найбільш оптимальний варіант, який буде підтриманий і проголосований залом.

До доповіді запрошується голова Комітету з питань охорони здоров'я Богомолець Ольга Вадимівна.

Наголошую, це друге читання, процедура розгляду – обговорення поправок, поданих до даного законопроекту.

Будь ласка, Ольго Вадимівно.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановний головуєчий! Шановні колеги народні депутати! Вашій увазі пропонується

надзвичайно важливий законопроект № 2386а-1, над яким комітет працював, готуючи його до другого читання, майже два роки. Весь цей час законопроект не лежав десь на полиці. Експерти збиралися майже щотижня, дискутували, намагаючись знайти оптимальний шлях розвитку системи трансплантології в Україні, щоб вона була сучасною, а головне, безпечною для всіх наших громадян – потенційних донорів і потенційних реципієнтів.

У розробленні та підготовці законопроекту до другого читання брала участь велика кількість експертів. Хочу подякувати народному депутату Олексію Кириченку, який очолював робочу групу з підготовки законопроекту до другого читання. Нагадую, в першому читанні розглядалося два законопроекти: в одному була презумпція згоди, в другому – презумпція незгоди. Ключовим моментом є дозвіл або згода людини на вилучення органів після її смерті. Олексій є автором альтернативного законопроекту, і на нього було покладено почесну місію – очолити робочу групу, щоб консолідувати суспільство. І в законопроекті, який вам пропонується, зафіксовано на законодавчому рівні презумпцію, яка не дозволить вилучати людські органи без попередньої згоди людини.

Закон надзвичайно важливий ще й тому, що через 20 років половина всіх операцій, які робитимуться в світі, будуть операції з трансплантації. Пересаджуватимуть органи 3D-друку тканинних структур, пересаджуватимуть малі латки на серце, щоб людина, яка має інфаркт, жила не з рубцем на серці, а з серцем, яке буде повноцінно працювати. На сьогодні Україна відстала від усього світу в цьому напрямі на століття, практично, ми є єдиною країною європейської спільноти, в якій не роблять таких операцій. У світі немає жодної країни, де була б заборонена трансплантація.

Шановний пане головуєчий! Зважаючи на важливість законопроекту і необхідність пояснення його суті, прошу додати мені декілька хвилин для виступу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу додати 5 хвилин. Думаю, важливо зрозуміти суть і логіку дискусії, яка була на засіданнях комітету та робочої групи.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Дякую. На сьогодні в Україні проведено лише 130 трансплантацій. Закон про трансплантацію в нас є, а баз даних донорів і реципієнтів немає, немає механізму, який унеможливає «чорну» трансплантологію – несанкціоновану передачу органів чи систем.

У цьому законопроекті визначено норму, що система трансплантації розвиватиметься виключно за рахунок державного фінансування. Тобто ніяких комерційних моментів участі в цьому бізнес-структур не може бути.

Також у законопроекті є норма про те, що певні категорії людей (діти-сироти, люди, особистість яких не встановлено, воїни – учасники антитерористичної операції) не можуть бути донорами. Поставивши ці запобіжники, ми унеможливили ситуацію, коли «чорна» трансплантологія може стати ризиком у нашій країні під час війни.

Хочу додати, що наша країна витрачає сотні мільйонів гривень щорічно на лікування пацієнтів за кордоном. За останніх 10 років було витрачено 2 мільярди гривень на лікування за кордоном, на цей рік заплановано 700 мільйонів гривень. Відправляючи наших дітей і людей за кордон на трансплантацію кісткового мозку наша держава і наша система охорони здоров'я, по суті, розписуються у власній неспроможності врятувати життя дітей тут, в Україні.

Чому українські діти їдуть до Білорусі за трансплантацією кісткового мозку? Тому що наші лікарі не вміють це робити? Це неправда. Наші лікарі мають всі навички для того, щоб робити такі операції в Україні, адже саме вони навчали білоруських лікарів, щоб вони розвивали систему трансплантології в Білорусі, яка, до речі, знаходиться під особистим патронатом Президента Білорусі.

То, чому сьогодні в Україні не проводиться трансплантація кісткового мозку від неродинного донора? Тому що не вистачає деяких паперів. Тому наше завдання – прийняти законопроект, дати доручення профільному міністерству розробити всі підзаконні акти, долучити Кабінет Міністрів до створення прозорої системи і тих баз даних, які можуть бути залучені до європейського співтовариства.

Як я вже наголосила, законопроект опрацьовувався комітетом майже два роки. Міністерство охорони здоров'я та уряд підтримують його, вважають, що він відповідає вимогам міжнародного законодавства у сфері трансплантації та євроінтеграційним зобов'язанням нашої держави.

Під час доопрацювання законопроекту було враховано майже 80 відсотків наданих до законопроекту поправок. Усього було подано 205 поправок, із них: враховано повністю – 46, враховано частково – 2, враховано редакційно – 119, відхилено – 38.

Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради України висловило деякі зауваження стосовно уточнення механізму надання згоди на посмертне донорство членам сім'ї та близьким родичам померлої особи та компенсації донорам саме гемопоетичних стовбурових клітин витрат, пов'язаних з донорством.

З метою усунення висловлених зауважень комітетом проведено узгоджувальну нараду за участі представників депутатських фракцій, в яких також були зауваження до цих положень законопроекту, за результатами якої пропонуватиметься внесення деяких уточнень до законопроекту.

Хочу наголосити на тому, що дозволять нам робити норми цього законопроекту. У нас є тисячі людей, в яких відмовилися працювати нирки, і вони прив'язані до такої процедури, як гемодіаліз, у нас є люди, які внаслідок захворювання печінки...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, дайте 30 секунд для завершення доповіді.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Власне, за такі самі кошти, наприклад – 2,5 мільйона доларів і 0,5 мільйона євро, за які за кордоном нашим людям у 2013-2015 роках були зроблені лише 6 трансплантацій кісткового мозку, 8 – серця, 5 – печінки, 18 – нирок, в Україні ми зможемо зробити понад тисячу трансплантацій серця, сотні трансплантацій печінки і понад 5 тисяч трансплантацій нирки, тим самим врятувавши життя людей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Переходимо до обговорення поправок. Нагадую, я буду зачитувати лише відхилені поправки. Якщо хтось із авторів чи народних депутатів захоче поставити поправку на підтвердження, маєте повідомити мені про це шляхом підняття руки.

Поправка 4 народного депутата Мусія. Наполягає.

МУСІЙ О.С., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (одноmandatний виборчий округ № 124, Львівська область, самовисуванець). Добрий день! Виборчий округ № 124. Пане головуєчий, моїх поправок багато, і я наполягаю на розгляді їх усіх, тому прошу надавати мені слово, не запитуючи мене. Це перше.

Друге. Шановна Ольго Вадимівно! На самому початку ви сказали, що в цьому законопроекті, який підтримує комітет, де є і мої поправки, враховано найпринциповішу річ – презумпція згоди чи презумпція незгоди. Скажіть, чому ви як голова комітету вважаєте, що станом на сьогодні презумпція незгоди є важливішою за презумпцію згоди? Адже під час презумпції згоди, що працює в Іспанії, Білорусі, рятувати життя набагато швидше і простіше. Я вважаю, функціонування такого механізму є правильною європейською практикою.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Шановний Олегу Степановичу, дякую вам за запитання. Ще раз хочу наголосити, що у світі існують презумпція згоди і презумпція незгоди, і працюють вони однаково ефективно. Якщо ми порівняємо кількість операцій із трансплантацій, які робляться в тих країнах, де зафіксована презумпція згоди – вилучення органів із людей без їх попередньої згоди, наприклад, у Росії, Білорусі, і в тих країнах, наприклад, Німеччина, Велика Британія, Сполучені Штати Америки, де працює презумпція незгоди, то говорити про те, що розвиток трансплантації залежить від презумпції, ми не маємо права, тому що статистикою доведено, що кількість операцій з трансплантації не залежить від презумпції. Від чого залежить...

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дайте 1 хвилину для завершення.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Презумпція згоди чи незгоди базується на традиціях країни. Хочу наголосити, що до нас було звернення Всеукраїнської Ради Церков, у якому категорично не підтримується презумпція, щоб без згоди людей вилучали їхні органи, навпаки, вона

готова підтримати трансплантацію, якщо людина за життя дасть свідому згоду на це.

Мало того, ми вважаємо, що в той час, коли в країні йде війна, ми маємо максимально забезпечити безпеку наших громадян. Саме надання презумпції свідомої згоди на це дасть можливість людям бути свідомими того, що вони роблять.

Хочу наголосити, нещодавно директор Інституту серця Борис Тодуров зробив офіційну заяву про те...

ГОЛОВУЮЧА. Шановна пані Олю! За всієї поваги до вас, я не можу порушувати регламент – додавати 1 хвилину, хоча я вже порушила, додаватиму лише 30 секунд.

Так, це був обмін думками, тому я не ставитиму на голосування. Прошу колег вкладатися в регламент.

Поправка 5. Народний депутат Шипко не наполягає.

Поправку 7 народного депутата Мусія враховано редакційно. Автор наполягає на повному її врахуванні. Будь ласка.

МУСІЙ О.С. Шановна Ольго Вадимівно! Щойно ви озвучили звернення Всеукраїнської Ради Церков, але Папа Римський Іван Павло II закликав усіх людей: якщо є можливість віддати свої органи і тканини за життя, то віддайте, не забирайте їх на той світ, бо вони там вже не знадобляться.

Тому апелювання до Всеукраїнської Ради Церков – це добре, але в Україні також існують традиції трансплантології. Тому тут питання дискусійне, тим паче, якщо щодо цього свого часу була висловлена думка Папи Римського Івана Павла II.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу комітет дати роз'яснення, чому поправку 7 враховано лише редакційно. Нагадую, народний депутат Мусій наполягає на її повному прийнятті.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Шановний Олегу Степановичу! Ще раз хочу наголосити, що кожна людина має право приймати рішення і розпоряджатися власними органами. Тому, на мій погляд, це є дуже правильно, що український парламент, маючи вибір, підтримав

у першому читанні поправку щодо презумпції незгоди, яку змінити не маємо права, і, я вважаю, це абсолютно недоцільно.

Стосовно вашої поправки 7. Її враховано редакційно у поправці 6 в остаточній редакції статті 1 закону, запропонованій Комітетом з питань охорони здоров'я, де надається визначення терміну.

Ще раз хочу сказати, що в нас є заява директора Інституту серця Бориса Тодурова, який на весь світ заявив, що він готовий рятувати життя українців і після своєї смерті – готовий стати донором органів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ставиться на голосування поправка 7 народного депутата Мусія, яку комітет врахував редакційно, щодо якої ми почули обмін думками, на повному врахуванні якої наполягає автор. Прошу голосувати.

«За» – 54.

Не підтримано прийняття поправки в повному обсязі.

Були запитання щодо нашої роботи. Наголошую, сьогодні ми розглядаємо поправки, подані до цього важливого законопроекту.

Поправку 8 народного депутата Мусія враховано редакційно, але автор не згоден з таким рішенням комітету.

Увімкніть мікрофон Мусія.

МУСІЙ О.С. Шановна Ольго Вадимівно! Поправка стосується терміну «взяття органу та/або іншого анатомічного матеріалу». У редакції, запропонованій комітетом, мою поправку враховано частково. Комітет вважає, що взяття органу – це хірургічна операція, маніпуляція, а я вважаю, що це процедура. З логічної точки зору, згода, виїзд бригади, операція і таке інше – це ціла процедура. Тобто слово «процедура» – більш ємне, тому прошу врахувати поправку повністю.

ГОЛОВУЮЧА. Позиція зрозуміла.

Я одразу ставлю на голосування поправку 8 народного депутата Мусія, тому що йдеться про певні лексичні терміни, які автор поправки пропонує більш чітко виписати. Прошу голосувати.

«За» – 61.

Поправку не підтримано.

Поправку 11 враховано редакційно, а народний депутат Мусій вимагає повного її врахування.

Увімкніть мікрофон Мусія.

МУСІЙ О.С. Ця поправка і далі декілька поправок стосуються саме визначень термінів. Поправка 11 стосується визначення, хто є живим донором відповідно до українського законодавства. Як на мене, в моїй поправці дається ємніше поняття того, хто може бути живим донором анатомічних матеріалів для трансплантації або виготовлення імплантатів/біоімплантатів. Комітет пропонує редакцію, в якій не враховується норма щодо біоімплантатів.

Прошу підтримати мою поправку, щоб потім ми не вносили зміни до цього терміну.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення.

Будь ласка, позиція комітету щодо цієї поправки.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Шановний Олегу Степановичу! Ваша поправка є надзвичайно доцільною і важливою. У поправці 6 комітет в остаточній редакції статті 1 закону, запропонованій комітетом, надає визначення цього терміну.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановні колеги, голова комітету наголошує, що в поправці 6 враховано термінологію, на якій наполягає пан Мусій у своїй поправці 11. Але я прошу сесійну залу визначитися щодо цієї редакційної поправки шляхом голосування. Прошу голосувати.

«За» – 71.

Поправку не підтримано.

Поправку 12 народного депутата Мусія враховано редакційно, але він наполягає на повному її врахуванні.

Увімкніть мікрофон Мусія.

МУСІЙ О.С. Шановні народні депутати! Шановна Ольго Вадимівно! Ця поправка стосується визначення: померлий донор чи

трупний. Якщо цей законопроект має відношення до медицини, то поняття «трупний», як я зазначаю у своїй поправці, є більш медичним, а «померлий» – загальним. Також я пропоную, що донор обов’язково має бути внесений до Єдиної державної інформаційної системи трансплантації, чого не врахував комітет, хоча далі по тексту цей реєстр існує. Прошу пояснити, чому норму щодо реєстру не враховано.

Прошу зал підтримати цю поправку в повному обсязі.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ми почули роз’яснення народного депутата Мусія, який вимагає повного врахування поправки 12, в якій йдеться, у тому числі й про єдиний реєстр, який зафіксований в інших статтях законопроекту.

Прошу визначатися щодо поправки 12.

«За» – 72.

Поправку не підтримано, але будемо сподіватися, що норму щодо єдиного реєстру зафіксовано в інших статтях законопроекту.

Поправку 15 народного депутата Левченка враховано частково, але він наполягає на повному її врахуванні.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 223, м. Київ, політична партія «Всеукраїнське об’єднання «Свобода»). Дякую. «Свобода», виборчий округ № 223, місто Київ. Я наполягаю, тому що насправді поправку зовсім не враховано. Запроваджується новий термін «потенційний донор». Коли ми говоримо про відповідну частину законопроекту, де є визначення термінів, цей термін не розписано належним чином. Тому в цій поправці я пропоную доповнити статтю 1 закону терміном «потенційний донор» – особа, яка добровільно дала в установленому законодавством порядку згоду на взяття в неї після її смерті анатомічних матеріалів для трансплантації та/або виготовлення біоімплантатів. Це важливо для юридичної визначеності законопроекту.

Взагалі я хотів би зазначити, що законопроект дуже потрібний і дуже правильний, але нам все-таки треба попрацювати над деякою юридичною невизначеністю, що може ускладнити виконання закону в разі прийняття законопроекту Верховною Радою України завтра.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, колеги, що ви визнаєте важливість цього законопроекту.

Прошу голову профільного комітету прокоментувати статтю щодо термінології, яку народний депутат Левченко пропонує доповнити терміном «потенційний донор».

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Шановний пане Юрію! Насамперед я хочу подякувати вам за ваші завжди слухні зауваження і поправки, спрямовані на покращення нашого законодавства, на те, щоб безпека наших громадян максимально дотримувалася парламентом. Дякую за ваш професіоналізм.

Хочу зазначити, що Комітет з питань охорони здоров'я розглянув вашу поправку. Якщо ви подивитесь на поправку б, то побачите, що комітет в остаточній редакції статті 1 закону, запропонованій комітетом, надає визначення цього терміну. У разі виникнення технічних зауважень ми готові узгодити термінологічні зауваження і, якщо треба, доопрацювати, а зал визначиться.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

На вимогу народного депутата Левченка ставлю на голосування поправку 15, яку комітет врахував частково. Юрій Левченко вважає, що комітет проігнорував його новелу. Прошу голосувати.

«За» – 65.

Поправку не підтримано, вона залишається в редакції комітету.

Поправка 16. Народний депутат Мусій. Будь ласка.

МУСІЙ О.С. Поправка стосується визначення терміну «алотрансплантати». У попередній редакції законопроекту алотрансплантати – це анатомічні матеріали людини, призначені для трансплантації. У своїй поправці я зазначаю, що алотрансплантати – це анатомічні матеріали живих чи трупних, тобто померлих, бо поправка не пройшла, донорів, тому що насправді анатомічні матеріали не людини, а донорів, тобто людина стала донором. З точки зору абсолютної логіки, логічніше написати, що це матеріали донорів, бо взяті не в будь-якої людини, а в тієї, яка стала донором. Прошу врахувати поправку повністю.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, пані Ольго.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Олегу Степановичу, ще раз дякую вам за надані поправки і глибоке опрацювання даного законопроекту, який є надзвичайно важливим і має бути дуже чітким. Хочу зазначити, що всі члени комітету проголосували за відхилення цієї поправки. Статтю 1 закону, викладену в новій редакції, узгоджено з Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради. Комітет у поправці 6 пропонує термін «алотрансплантат» виключити у статті 1 як такий, що дублює термін «анатомічні матеріали», і це дозволить закону нормально функціонувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу сесійний зал визначитися шляхом голосування щодо поправки 16, яка стосується термінології. Голосуємо!

«За» – 60.

Поправку не підтримано, тобто залишається відхиленою.

Поправки 19 та 20 народного депутата Мусія враховані в поправці 6. З вашого дозволу, я не надаватиму вам слово.

Поправка 23 народного депутата Ленського. Не наполягає.

Поправки 26, 27, 28, 29 народного депутата Мусія, який найактивніше долучився до доопрацювання законопроекту до другого читання, враховані у поправці 6.

Поправка 30 народного депутата Гуляєва. Не наполягає.

Поправка 32 народного депутата Ганни Гопко. Не наполягає.

Поправка 33 народного депутата Гуляєва (*Шум у залі*).

Яка? 21?

Поправку 21 народного депутата Кириченка враховано редакційно у поправці 6.

Пане Кириченко, ви хочете взяти слово. Будь ласка.

Колеги, якщо я когось пропустила, піднімайте руку, я обов'язково повернуся.

КИРИЧЕНКО О.М., член Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Я наполягаю на тому, що біоімпланти – це вироби, які вироблені відповідно до

спеціальних технологічних регламентів з анатомічних матеріалів, а комітет у своїй редакції зазначає, що це продукти. Вважаю, що це вкрай невірне визначення терміну «біоімплантат». Прошу шляхом голосування підтвердити мою правоту.

ГОЛОВУЮЧА. Пані Ольго, будь ласка, дайте роз'яснення, бо народний депутат Кириченко вимагає, щоб саме його визначення терміну «біоімплантат» було враховано.

Шановні колеги, комітет наголошує, що всі відповідні терміни закладені в статті 1 відповідного закону, з чим погодився і народний депутат Мусій, який подав низку поправок, які враховані в поправці б.

Будь ласка, пані Ольго, ваш коментар.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Пане Олексію, дякую за вашу роботу в робочій групі, яку ви очолювали, і за поправки, подані до цього законопроекту, які були опрацьовані Головним юридичним управлінням.

Ви пам'ятаєте, що цей законопроект на засіданні Комітету з питань охорони здоров'я розглядався тричі саме через те, щоб узгодити непорозуміння між медичним і юридичним трактуваннями. Тому щоб не було жодних колізій в юридичній площині, було враховано вашу поправку редакційно в поправці б комітету в остаточній редакції статті 1 закону, запропонованій комітетом, де надається визначення терміну, підтримане Головним юридичним управлінням.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Пане Кириченко, ви наполягаєте на голосуванні?

Ставиться на голосування поправка 21. Народний депутат Кириченко наполягає на тому, щоб визначення терміну «біоімплантат» було зафіксовано так, як у його поправці. Прошу визначатися.

«За» – 54.

Поправку не підтримано, залишається редакція комітету.

Поправка 34 народного депутата Ленського. Не наполягає.

Поправка 35 народного депутата Левченка. Наполягає. Будь ласка, пане Юрію.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В. «Свобода», виборчий округ № 223, місто Київ. Пропозиція щодо визначення терміну «смерть мозку» в новій редакції, на нашу думку, є недоцільною. Запропонована норма не містить чітких медичних і юридичних критеріїв смерті мозку, що може створювати передумови для вилучення органів ще у, фактично, живої людини.

Цитую чинну норму: «Людина вважається померлою з моменту встановлення смерті її мозку. Смерть мозку – повна і незворотна втрата головним мозком людини всіх його функцій, що може бути встановлено, якщо виключені всі інші можливі за даних обставин причини втрати свідомості та реакцій організму», яка, на нашу думку, не потребує зміни.

Комітет пропонує інший варіант визначення смерті мозку, а саме: «Смерть мозку визначається при повному і незворотному припиненні всіх його функцій, що реєструються при працюючому серці і штучній вентиляції легень». Це скорочення недоцільне, вважаємо, логічно залишити чинну норму.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Пані Ольго, будь ласка, ваш коментар щодо цього.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Дякую, шановний пане Левченко, за вашу уважність до законопроекту. Хочу сказати, що у зв'язку з урахуванням поправки 191 комітету, де пропонується нова редакція статті 52 Закону України «Про основи законодавства України про охорону здоров'я», в якій визначено як і на яких підставах має здійснюватися констатація смерті мозку людини, поправку 35 було відхилено.

Наголошую, фіксація того, що у разі смерті мозку мають продовжувати працювати інші органи людини – серце і легені, дозволяє унеможливити трансплантацію поза межами медичного закладу. Тому що після смерті мозку штучна вентиляція легенів, що можливо тільки в медичному закладі, підтримуватиме життєдіяльність людини, що дозволить зберегти органи для трансплантації.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, прошу визначатися щодо поправки 35, яку комітет відхилив.

«За» – 52.

Пане Юрію, вашу поправку не враховано.

Поправки 42, 43, 44... *(Шум у залі)*.

Поправка 40 народного депутата Мусія.

Увімкніть мікрофон Мусія.

МУСІЙ О.С. Шановні народні депутати! Поправка стосується сфери дії закону. Знову дві треті моєї поправки враховано, а третину, яка стосується саме процедури перевезення взятих органів і тканин, – ні. Ви знаєте, що для здійснення трансплантації потрібно спочатку взяти органи і тканини, а потім пересадити. Проміжок між взяттям і пересадкою є процедура доставки чи перевезення органів і тканин, яка потребує певних медичних маніпуляцій щодо їх збереження. У світовій практиці перевезення також є процедурою, яка входить у загальне поняття трансплантації, тому логічно частину моєї поправки також врахувати. У новій редакції, наданій комітетом, процедура перевезення випала. Я прошу її врахувати.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Колеги, наголошую, цю норму поправки комітет врахував у поправці 39, але народний депутат Мусій наполягає, щоб це було враховано і в поправці 40. Прошу визначатися.

«За» – 47.

Не підтримано вашу поправку повністю. Але це не трагедія, тому що в поправці 39 цю важливу норму зафіксовано.

Народний депутат Кириченко наполягає, щоб ми повернулися до поправки 25.

Пане Кириченко, я даю вам слово, і оскільки ми дійшли до вашої поправки 43, прошу об'єднати їх у своєму виступі, щоб прискорити розгляд поправок. Будь ласка.

КИРИЧЕНКО О.М. Я хочу повернутися до визначення терміну «ксенотрансплантати», що це анатомічні матеріали тварин (крім органів). В редакції комітету ми втратили вираз «окрім органів». Але ми знаємо, що пересадку органів тварин людині заборонено всіма

можливими конвенціями. «Профессор Преображенский, – это была фантастика!» Тому я наполягаю на формулюванні із зазначенням – «крім органів».

ГОЛОВУЮЧА. Комітет врахував позицію поправки 25 в поправці 6, але пан Кириченко наполягає на врахуванні поправки 25 в повному обсязі. Прошу визначатися.

«За» – 58.

Шановний пане Кириченко, вашу важливу норму враховано в поправці 6.

Поправки: 42 народного депутата Мусія, 43 народного депутата Кириченка, 44 народного депутата Колганової ідентичні, враховані редакційно. Комітет посилається, що вони враховані в поправці 41.

Я пропоную, щоб хтось один із трьох виступив. Можливо, пані Колганова висловить вашу спільну позицію. Не заперечуєте?

Будь ласка, пані Олено.

КОЛГАНОВА О.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Я пропоную абзац сьомий частини другої статті 3 закону викласти в такій редакції (пункт 1 розділу I законопроекту): «діяльність банків пуповинної крові, інших тканин і клітин людини згідно з переліком, затвердженим центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, що провадять діяльність у сфері трансплантації та донорства». Це найбільш об'єктивна оцінка.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Колеги, звертаю вашу увагу, що відразу три народних депутати – Мусій, Кириченко і Колганова – подали однакові поправки, вважають, що саме так має бути викладена норма щодо банків пуповинної крові. Комітет каже, що це враховано в поправці 41.

Ставиться на голосування поправка 44 для її підтримки. Прошу голосувати.

«За» – 60.

Поправка не набирає необхідної кількості голосів. Поправки 42, 43 не ставлю на голосування, бо вони ідентичні і, очевидно, наберуть таку саму кількість голосів.

Поправка 48 народного депутата Кириченка. Не наполягає.

Поправка 49 народного депутата Колганової. Не наполягає.

Поправка 50 народного депутата Мусія. Наполягаєте? Будь ласка. Але її враховано редакційно.

МУСІЙ О.С. Так, поправку враховано редакційно, а не повністю. Насправді, ця поправка є важливою, більше для розуміння залу, стосується тих, хто взагалі займатиметься трансплантацією в Україні. Тут дається відсилочна норма, що це буде повна компетенція держави.

Я прошу Ольгу Вадимівну озвучити позицію комітету, бо це важливо для сприйняття потім народними депутатами і суспільством, про те, чи будуть якісь «чорні» трансплантологи, приватні фірми і таке інше. Хто за ідеологією законопроекту займатиметься виключно трансплантаційною діяльністю в Україні? Дайте пояснення, щоб ми в подальшому розуміли, яка система буде створена.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, пані Ольго, поясніть і глядачам телеканалу «Рада», і колегам в залі, яка система працюватиме в цій сфері.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Шановний Олегу Степановичу! Шановні колеги! Я дякую за ці надзвичайно слухні зауваження і хочу зазначити, що саме процес контролю і розвитку дуже довго обговорювався комітетом, всіма експертами, і було визначено, що має бути створений новий орган, який повністю контролюватиме і керуватиме діяльністю з трансплантації. Безперечно, виключно державний орган, який буде створений центральним органом виконавчої влади – Центр трансплантології, який опікуватиметься всіма реєстрами і базами даних. Саме держава контролюватиме весь цей процес, ніякої співпраці, ніяких приватних, партнерських стосунків цим законопроектом не пропонується. Трансплантація – прерогатива держави контролювати базу реципієнтів і єдиний реєстр донорів.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Я так розумію, потреби в голосуванні немає. Народний депутат Мусій хотів просто скористатися поправкою, щоб було озвучено роз'яснення щодо того, хто займатиметься трансплантацією.

Поправка 53 народного депутата Мусія. Не наполягає. Дякую.

Поправка 55 народного депутата Мусія. Не наполягає.

Поправка 58 народного депутата Колганової. Наполягає.

Увімкніть мікрофон Колганової.

Колеги, дискусію щодо трансплантації прошу вести на робочих місцях.

КОЛГАНОВА О.В. Прошу частину першу статті 6 закону викласти в такій редакції: «Трансплантація здійснюється за принципами: добровільності, безоплатності, за винятком кісткового мозку, та відшкодування за виготовлення біоімплантатів в порядку, що затверджений Кабінетом Міністрів України».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановні колеги, прошу підтримати поправку 58 пані Олени Колганової в її редакції. Голосуємо!

«За» – 59.

Поправку не підтримано. Але разом з тим, маю зауважити, що більшість поправок пані Колганової комітет врахував, що є ознакою якісного доопрацювання законопроекту до другого читання.

Поправка 60 народного депутата Левченка. Не наполягаєте? Я вам дуже дякую.

Поправка 61 народного депутата Гуляєва. Не наполягає.

Поправка 62 народного депутата Ленського. Не наполягає.

Поправка 63 народного депутата Мусія. Наполягає. Будь ласка.

МУСІЙ О.С. Блок поправок стосується надання згоди чи незгоди і того, хто вирішуватиме в разі відмови реципієнта від трансплантації. Має бути розуміння і в суспільства, і серед медичної громади про те, що людина, навіть, якщо вона є в базі даних, має право на відмову від трансплантації за життєвими показами, і це не вирішує один лікар чи хтось, а має бути створено комісію, яка зафіксує факт відмови від трансплантації чи за життєвими показами,

наданими лікарями, чи за бажанням реципієнта. Тобто ніхто насильно не забирає органи і не пересаджує.

Прошу прокоментувати цю поправку для розуміння під час прийняття цього законопроекту.

ГОЛОВУЮЧА. Пані Ольго, прошу вас висловити позицію комітету щодо відхилення поправки 63 народного депутата Мусія.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Шановний Олегу Степановичу! У зв'язку з врахуванням поправки 46, якою пропонується нова редакція статті 4 закону, комітет відхилив вашу поправку щодо виключення норми стосовно принципів трансплантації.

Стосовно надання згоди чи незгоди. Людина за життя може висловити як згоду стати донором, так і незгоду, може змінити в будь-який момент висловлену згоду чи незгоду, трансплантація органів ніколи не може відбутися без згоди людини, що зафіксовано в нашому чинному законодавстві.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Я так розумію, немає потреби в голосуванні, ви просто хотіли почути роз'яснення щодо того, де саме зафіксоване дуже важливе питання згоди чи незгоди людини на те, щоб її органи після смерті були трансплантовані для врятування життя іншої людини.

Далі кілька поправок народного депутата Мусія враховані редакційно. Я так розумію, він не наполягає на них.

Поправку 67 народного депутата Кириченка враховано редакційно. Він не наполягає.

Поправка 68 народного депутата Колганової. Не наполягає.

Поправка 69 народного депутата Мусія. Не наполягає.

Поправка 70 народного депутата Кириченка. Не наполягає.

Поправка 71 народного депутата Мусія. Не наполягає.

Наполягаєте на поправці 70? Зараз хвилину, я дивлюся. Так, поправку 70 народного депутата Кириченка враховано редакційно.

Увімкніть мікрофон Кириченка.

КИРИЧЕНКО О.М. У своїй поправці я пропоную перелік матеріалів, які можуть бути застосовані, в тому числі для трансплантації, погоджувати з Національною академією медичних наук України. Вважаю, якщо ми маємо інституцію, яка є провідним фаховим інститутом в Україні з питань медицини, маємо рахуватися з її точкою зору. Прошу підтвердити мою редакцію поправки.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

У висновках комітету зауважено, що норму щодо Національної академії медичних наук України зафіксовано в поправці 106. Але ми, звичайно, з радістю послухаємо позицію комітету.

Прошу, пані Ольго, прокоментувати це.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Шановний пане Олексію! Хочу зазначити, що вашу поправку 70 враховано редакційно у поправці 106 в остаточній редакції статті 13 закону, запропонованій комітетом, де визначені умови застосування трансплантації реципієнту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Я так розумію, немає потреби в голосуванні. Ви просто хотіли почути, що вашу позицію зафіксовано в іншій поправці (*Шум у залі*).

Ви наполягаєте на голосуванні? Немає проблем.

За наполяганням пана Кириченка ставиться на голосування поправка 70. Прошу визначатися.

«За» – 43.

Поправку не підтримано, залишається редакція комітету.

Поправку 73 народного депутата Мусія враховано редакційно, але є потреба висловитися з цього приводу. Прошу.

МУСІЙ О.С. Шановна голово комітету! Попередньо, приблизно 20 поправок назад, ви не врахували мою поправку в повному обсязі, де йшлося про процедуру трансплантації органів і тканин, до якої входить і перевезення. Ви врахували лише взяття органу і пересадку. Тепер з'являється окрема процедура перевезення. То, може, варто якось узгодити? Поправка 73 стосується саме перевезення органів

та інших матеріалів, яке здійснюється уповноваженими на те працівниками, і далі ціла стаття, де застосовується слово «перевезення», а з визначення термінів слово «перевезення» ми прибрали.

Можливо, коли будемо юридично узгоджувати, треба або тут його замінити, або в термінах додати. Тоді це буде зрозуміло, логіку законопроекту буде відображено. Прошу це врахувати під час голосування законопроекту в остаточній редакції.

ГОЛОВУЮЧА. Позиція зрозуміла.

Ставиться на голосування поправка 73. Народний депутат Мусій вимагає більш точно зафіксувати норми перевезення органів. Якщо це не буде зараз підтримано, прошу комітет провести потім коротку нараду, щоб врахувати це в «Прикінцевих положеннях».

Колеги, прошу визначитися стосовно поправки 73.

«За» – 51.

Поправка не набирає необхідної кількості.

Поправка 75 народного депутата Мусія. Не наполягає.

Поправка 76 народного депутата Левченка. Він наполягає на її розгляді. Звертаю увагу, поправку враховано редакційно.

Прошу, пане Юрію.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В. Дякую. «Свобода», виборчий округ № 223, місто Київ. Змушений наполягати, тому що насправді поправку не враховано повністю. Поправку 60, дійсно, враховано редакційно, цю – ні.

Законопроектом пропонується норма, що трансплантацію та/або діяльність, пов'язану з трансплантацією, здійснюють заклади охорони здоров'я і наукові установи, акредитовані в спеціальному порядку, визначеному Міністерством охорони здоров'я. Але це положення не узгоджується з Законом України «Про основи законодавства України про охорону здоров'я», відповідно до якого заклади охорони здоров'я підлягають акредитації у випадках та в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Тому моя поправка стосується того, щоб змінити положення законопроекту, а саме: акредитація закладів здійснюється в порядку, визначеному не Міністерством охорони здоров'я, а Кабінетом Міністрів України. Враховуючи важливість цього питання, думаю,

доречно, щоб Кабінет Міністрів з цього приводу мав можливість проголосувати, а не вирішувалося це кулуарно Міністерством охорони здоров'я.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Колеги, прошу визначатися щодо поправки 76 народного депутата Левченка. Комітет її врахував редакційно, але пан Юрій наполягає, що його формулювання є більш точним, чітким і повністю осяжним. Голосуємо!

«За» – 51.

Поправку в редакції автора не підтримано, залишається редакція комітету.

Поправка 80 народного депутата Кириченка. Наполягає. Будь ласка.

КИРИЧЕНКО О.М. Я підтримую точку зору народного депутата Левченка про те, що це має регулювати Кабінет Міністрів, і у своїй поправці наполягаю на такій самій редакції. Але ми вже маємо результат, тому, думаю, недоречно знову ставити це на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Народний депутат Кириченко так само, як і народний депутат Левченко наполягає на більш чіткому формулюванні щодо ролі Кабінету Міністрів.

Поправка 81 народного депутата Колганової також стосується цієї норми. Вона не наполягає, бо ми бачили результат щодо її підтримки.

Поправка 82 народного депутата Кириченка. Наполягає. Будь ласка.

КИРИЧЕНКО О.М. Я прошу вибачення, але я хотів би спочатку повернутися до поправки 80, в якій йдеться про те, що трансплантація органів дозволяється лише у закладах охорони здоров'я та наукових установах державної та комунальної власності. Для мене це принципове питання, щоб не було інсинуацій щодо приватної трансплантації, «чорних» трансплантологів і таке інше. Я наполягаю на голосуванні поправки саме в цій редакції.

ГОЛОВУЮЧА. Колего, можливо, ви не почули, але попередньо я називала поправку 80, і ви сказали, що не наполягаєте на її голосуванні. Якщо ви наполягаєте, будь ласка.

Колеги, прошу визначитися щодо поправки 80. Можливо, відбулося непорозуміння щодо номеру поправки. Голосуємо!

«За» – 54.

Поправку не підтримано.

Ви будете коментувати поправку 82? Не будете.

Дійсно, ці поправки стосуються залучення Кабінету Міністрів до процесу трансплантації та відповідальності за неї.

Наступні кілька поправок враховані редакційно. Я не бачу, щоб колеги піднімали руку щодо їх розгляду.

Поправку 87 народного депутата Кириченка комітет відхилив. Наполягаєте? Не наполягає.

Поправка 88 народного депутата Колганової. Не наполягає.

Поправка 94 народного депутата Мусія. Будь ласка.

МУСІЙ О.С. Наступний блок поправок стосується фінансування трансплантації. Якщо відповідно до закону трансплантологією займатимуться виключно державні та комунальні заклади, має бути державна програма її фінансування, тобто щоб не було так, що приймемо хороший закон, а він буде мертвим, бо Міністерство охорони здоров'я фінансування не передбачило.

Моя поправка стосується можливості залучення додаткового фінансування за рахунок добровільних чи благодійних внесків, будь-яких інших ресурсних джерел надходження, бо в державному бюджеті постійно не вистачає грошей. Прошу поставити поправку на підтвердження.

Окрім того, для загального розуміння я хочу одразу звернутися до Кабінету Міністрів і Міністерства охорони здоров'я з проханням, що якщо буде прийнятий законопроект, то обов'язково затвердити на 2019 рік програму фінансування трансплантології, і тоді ми досягнемо бажаного ефекту.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Але не на підтвердження, а на підтримку, бо поправку було відхилено.

Стосовно бюджетування сфери трансплантації. Дійсно, нам потрібно спочатку прийняти закон, а потім уже просувати цю тему в бюджеті на наступний рік.

Пані Ольго, будь ласка, ваш коментар щодо поправки 94.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Дякую, пані Ірино. Шановний пане Олегу! Хочу зазначити, що законопроект саме про трансплантацію. Поправку було відхилено, тому що питання фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я з будь-яких незаборонених законодавством джерел здійснюються відповідно до бюджетного законодавства України. Вносити зміни, які не корелюють з бюджетним законодавством, не відповідає спрямуванню цього законопроекту.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Колеги, прошу визначитися щодо поправки 94. Голосуємо!

«За» – 50.

Поправку не підтримано.

Поправка 96 народного депутата Мусія. Не наполягає.

Колеги, далі іде блок поправок, які враховані редакційно. Я не буду їх називати. Але якщо хтось із колег не задоволений тим, що якусь норму не враховано, дайте мені знати.

Поправка 110 народного депутата Кириченка. Є якісь зауваження, заперечення, бажання щодо неї?

Олексію, наполягаєте? Ви її шукаєте? Добре, чекаємо. Не наполягаєте? До інших поправок, врахованих редакційно, з цього блоку немає заперечень? Добре. Отже, озвучую лише невраховані поправки. Але якщо в когось є бажання озвучити поправку, яку враховано редакційно, дайте знати.

Поправка 124... *(Шум у залі)*.

Пані Богомолець наполягає на розгляді поправки 118, авторами якої є: Березенко, Богомолець, Корчинська, Мусій, Шипко, Яриніч, яку комітет врахував. Будь ласка.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. До поправки 118 комітет має уточнення, яке просимо врахувати. Комітет пропонує перше речення частини другої статті 15 закону викласти в такій редакції: «Вилучення у живого донора гемопоетичних стовбурових клітин проводиться безоплатно

(за бажанням донора) або на умовах грошової компенсації державою живому донору гемопоетичних стовбурових клітин витрат, пов'язаних з донорством». Ідеться про те, що людина за життя може стати донором стовбурових клітин – це забір крові, а держава потенційному донору, який схоче здати свої стовбурові клітини, може компенсувати проїзд і таке інше.

ГОЛОВУЮЧА. Пані Ольго, якщо зараз я поставлю на голосування це, по суті, узгоджене рішення комітету, ми завалимо і його, і саму поправку 118. Тому я пропоную повернутися до поправки 118 перед прийняттям законопроекту в цілому. Ви її озвучите, зал підтримає. Згодні?

Поправка 124 народного депутата Кириченка. Наполягає. Будь ласка.

КИРИЧЕНКО О.М. Шановна Ольго Вадимівно! Хочу висловитися щодо прохання внесення зміни, яку було озвучено. Зверніть увагу на частину другу статті 15, яка звучить так: «Вилучення у живого донора гемопоетичних стовбурових клітин проводиться безоплатно (за бажанням донора) або на умовах грошової компенсації живому донору гемопоетичних стовбурових клітин витрат, пов'язаних із здійсненням донорства». Як на мене, це те саме, що ви щойно пропонували. Вважаю, недоцільно пропонувати зміну до редакції цієї статті.

ГОЛОВУЮЧА. Це ви зараз говорили про вашу поправку 124?

КИРИЧЕНКО О.М. Я говорив про уточнення до поправки 118, яке озвучила шановна Ольга Богомолець.

ГОЛОВУЮЧА. Зараз я не ставлю на голосування поправку 118. Пані Ольга зазначила, що є така думка. Наразі поправка 118 є в тій редакції, яку прийняв комітет, але перед прийняттям законопроекту голова комітету має право висловитися щодо тих позицій, які можуть підчистити законопроект перед остаточним його прийняттям.

Пане Олексію, ви наполягаєте на поправці 124? Не наполягає.

Поправка 125 народного депутата Колганової. Не наполягає.

Народний депутат Мусій наполягає на поправці 123, яку комітет врахував частково. Будь ласка.

МУСІЙ О.С. Шановні народні депутати! Поправка стосується повторного взяття відповідних органів і тканин, які регенеруються. Кров належить до тих тканин, які регенеруються. Частину моєї поправки саме щодо регенеруючих матеріалів, які відтворюються природним шляхом і їх можна повторно брати і пересаджувати, не враховано. Тобто в пропозиції комітету відсутня норма щодо органів і тканин, які регенеруються. Але для розуміння медичних працівників, які будуть займатися забором кровотворних органів, має бути чітке, зрозуміле трактування законодавства. Тому бажано все-таки підтримати цю поправку повністю.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, наголошую, комітет важливу норму, про яку говорить пан Мусій, врахував у поправці 118. Тим не менше, на вимогу народного депутата Мусія ставиться на голосування поправка 123 для врахування норми щодо органів, які можуть регенеруватися. Прошу визначатися.

«За» – 45.

Поправку не підтримано. Норма щодо органів, які регенеруються, залишається зафіксованою в редакції поправки 118.

Поправка 126 народного депутата Мусія. Не наполягає.

Поправка 127 народного депутата Колганової. Наполягає. Будь ласка.

КОЛГАНОВА О.В. Дякую. У поправці йдеться про порядок взяття, зберігання і використання кісткового мозку та інших здатних до регенерації анатомічних матеріалів. Пропоную цей порядок, який встановлюється Кабінетом Міністрів (частина п'ята статті 14 закону), доповнити словами: «за поданням центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом, що провадить діяльність у сфері трансплантації та донорства». Я розумію, що редакційно мою поправку буде враховано у поправці 118, яку зараз ми не розглядаємо, прошу цього не упустити завтра, під час голосування законопроекту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Позиція шановної пані Олени зрозуміла. Ставлю на голосування поправку 127. Прошу визначатися. «За» – 54.

Завтра треба дуже ретельно слідкувати, за яку редакцію поправки 118 будемо голосувати.

Поправка 131 народного депутата Мусія. Не наполягаєте? Наполягаєте на поправці 132, яку враховано редакційно? Будь ласка.

МУСІЙ О.С. Це ще дуже важливий блок поправок щодо процедури констатації смерті мозку, на чому наголошував народний депутат Левченко. У моїй поправці детально розписано, що ця процедура встановлюється Кабінетом Міністрів України, що лікарі, які беруть участь у консилиумі, констатують смерть мозку людини, не можуть брати участі у взятті в цього донора органів і тканин. Відомо, чим більше людей задіяно в процедурі, пов'язаній з ризиком убивства, тим менше такий ризик. Норма поправки ширша і ємніша, є одним із запобіжників того, що люди розбиратимуться на органи і тканини.

ГОЛОВУЮЧА. Позиція зрозуміла.

Пані Ольго, прокоментуйте, як розділятимуться функції лікарів, які констатують смерть мозку, чи матимуть право лікарі, які беруть участь у консилиумі, бути причетними до трансплантації.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Шановний Олегу Степановичу! Повністю погоджуюся з вашими застереженнями. Комітет з питань охорони здоров'я також розділяє цю думку і в законопроекті максимально заклав запобіжники того, що лікарі, які констатують смерть – прошу вас не використовувати слово «вбивство», бо воно не відповідає концепції цього законопроекту – мозку, відповідно до норм цього законопроекту в жодному разі не можуть бути тими лікарями, які займаються трансплантацією.

Крім того, в цій системі з'являються додаткові люди – трансплантат-координатори, які відповідальні за узгодження всіх позицій. Тобто з етичної, професійної і безпекової точки зору цей процес розбитий, можлива максимальна кількість людей...

ГОЛОВУЮЧА. Ми почули роз'яснення. Є потреба в голосуванні? Є.

Прошу сесійний зал визначатися щодо поправки 132 народного депутата Мусія, яка стосується розділення функцій консилиуму і того органу, який прийматиме рішення про трансплантацію. Голосуємо!

«За» – 44.

Поправку не підтримано, але норму щодо функцій зафіксовано в іншій поправці.

Колеги, наступна відхилена поправка 154 (*Шум у залі*).

Яка? 136? Це поправка народного депутата Левченка, яку комітет врахував частково.

Будь ласка, увімкніть мікрофон Левченка.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В. «Свобода», виборчий округ № 223, місто Київ. У нас залишається кілька хвилин до закінчення сьогоднішнього пленарного засідання. Я не наполягаю на поправці, бо, по суті, її враховано, за що вдячний доповідачу, але зараз у своєму виступі хочу наголосити, на мою думку, на найважливішій проблемі, яка залишилася в цьому законопроекті і яку треба розв'язати до завтра, до голосування в цілому. Про що йдеться?

У законопроекті прописано: якщо людина прижиттєво не залишила письмової заяви на згоду чи заперечення щодо трансплантації органів, то це питання вирішує один із найближчих родичів. Але проблема в тому, якщо один родич каже – за, а інший – проти. Цей момент абсолютно нерегульований. Я вважаю, потрібно зробити, поперше, певну градацію родичів: від найближчих – батьки, подружжя – до далеких, щоб, наприклад, голос батьків важив...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, 30 секунд для завершення.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В. ...щоб голос батьків важив більше, ніж голос інших родичів родинного ланцюга, а по-друге, якщо між собою сперечаються родичі однієї ваги, наприклад, незгода між батьками, тоді треба вважати, що ця людина не дала згоди на трансплантацію. Це питання треба обов'язково врегулювати до завтра, бо буде відвертий бардак.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Ми не голосуємо поправку 136 народного депутата Левченка. Він озвучив проблему, яку, на його думку, комітет не до кінця чітко сформував у законопроекті.

Пані Олю, у вас є коментар щодо цього застереження? Будь ласка.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Дякую, пане Левченко. Дякую пані Герашенко. Хочу зазначити, я планую узгоджену позицію, готова зараз долучитися до обговорення щодо цього, зробити так, щоб ні в кого не виникало питань, як діяти, якщо хтось заперечує, а хтось дає згоду? Повністю погоджуюся з вашими застереженнями. Це має бути відпрацьовано і зафіксовано в законопроекті.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Колеги, у нас залишилося 2 хвилини до закінчення сьогоднішнього пленарного засідання. На цю хвилину ми підійшли до поправки 154 народного депутата Мусія, я не озвучувала той блок поправок, які враховані частково. Ми всі погоджуємося, що завтра розпочнемо свою роботу з розгляду поправки 154 народного депутата Мусія.

Дякую всім колегам, які залишилися в залі для обговорення цього важливого і такого делікатного законопроекту. Завтра ми приймемо рішення про прийняття його в цілому.

А зараз я передаю слово нашому шановному спікеру.

Веде засідання Голова Верховної Ради України

ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Отже, план роботи на завтра зрозумілий. Поправок усього 200. Думаю, протягом 15-20 хвилин зможемо розглянути поправки, які залишилися, і вийти на рішення.

У мене є звернення до комітету. Була проведена дуже масштабна системна робота, за яку я хочу подякувати пані Олі Богомолець, членам комітету, членам робочої групи, але дуже важливо сьогодні, на засіданні комітету, владнати ті непорозуміння, які залишилися. Ми не можемо вийти на нерезультативне голосування щодо цього

законопроекту. Тому прошу представників усіх фракцій взяти участь у засіданні комітету, узгодити застереження, які були озвучені. Упевнений, в усіх конфліктних позиціях комітет знайде консолідоване рішення, і завтра ми зможемо вийти на позитивне рішення.

Колеги, час, відведений для нашої роботи, завершений. Дякую всім за сьогоднішню роботу. Ми прийняли одну постанову і законопроект у першому читанні.

Бажаю всім плідної роботи в комітетах, оскільки вчора ми проголосували за включення до порядку денного великої кількості законопроектів. Отже, графік напружений.

Ще раз нагадую, завтра День вишиванки. Для нас завтрашній день буде важкий, насичений, але, сподіваюся, результативний.

Ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошується закритим. Завтра о 10 годині чекаю всіх у сесійному залі.

Дякую.